

МАРК

БАЁН ЭТГАН МУҚАДДАС

ХУШХАБАР

1-БОБ

Яҳё пайғамбарнинг келиши

¹ Инжил, яъни Худонинг Ўғли — Исо Масих хақидаги Хушхабар шу билан бошланади.

² Ишаё пайғамбарнинг китобида ёзилганки:

«Мен Сендан аввал элчимни юборарман,
У Сенинг олдинда йўл хозирлаб юрар.

³ Чўл-биёбонда нидо янграмоқда:

Худованд йўлини тайёрлангиз,
Равон айлангиз сўқмоқларин! — дея».

⁴ Бу оят худди Яҳё пайғамбарга тўғри келади. У чўлда пайдо бўлиб, халқни имонга чақира бошлади. «Гуноҳларингиз кечирилиши учун тавба-тазарру қилинглар ва сувга чўмиб имон келтиринглар», — деб эълон қиларди. ⁵ Шунда бутун

Яхудия юрти буйлаб яшовчилар ва барча қуддусликлар Яхёнинг олдига чиқар, гуноҳларига иқрор бўлар ва Яхёнинг буйруғи билан дарёга чўмиб имон келтирар эдилар.

⁶ Яхё туя жунидан кийим кийиб, белига теридан камар боғлаб, чигирткаю ёввойи асал билан овқатланарди. ⁷ У халққа шундай деб эълон қиларди: «Орқамдан мендан ҳам Қудратлиси келмоқда. Мен энгашиб Унинг чориқ ипларини ечишга ҳам арзимаيمان. ⁸ Мен сизларни сувгагина чўндириб юрибман, У эса сизларни Муқаддас Рухга чўндиради^а».

Исонинг Худо томонидан тасдиқланиши

⁹ Ўша кунлари Исо Жалиланинг Носира шахридан келди, Яхё Уни Ўрдун дарёсига чўндирди. ¹⁰ Исо сувдан чиқиши биланоқ осмон очилиб, Муқаддас Рух каптардай учиб Исонинг бошига қўнгани кўрилди. ¹¹ Осмондан эса: «Сен Менинг севикли Ўғлимсан, Сендан мамнунман», — деган садо эшитилди.

Исонинг васвасага солиниши

¹² Муқаддас Рух Исони дарҳол чўлга хайдаб кетди. ¹³ Исо чўлда қирқ кун бўлиб, шайтон томонидан васвасага солинди. У хайвонлар билан бирга яшар, фаришталар эса Унга хизмат қилишарди.

¹⁴ Яхё қамаб қўйилгандан сўнг, Исо Жалилага қайтди. У Худонинг Шоҳлиги^б ҳақида Хушхабар таркатди. ¹⁵ «Вақт-соати келди, Худонинг Шоҳлиги яқинлашиб қолди. Тавба қилинлар, Инжилга имон келтиринлар!» — деб эълон қилиб юрди.

Исонинг дастлабки шогирдлари

¹⁶ Исо Жалила кўли буйидан ўтаётиб, кўлга тўр ташлаб ўтирган Симун ва унинг укаси Идрисни кўриб қолди. Улар балиқчи эдилар. ¹⁷ Исо уларга:

— Менинг кетимдан юринлар, Мен сизларни инсон овчилари қиламан, — деди. ¹⁸ Улар эса дарҳол тўрларини ташлаб, Исонинг ортидан юришди.

---

^а ^{1:8} МУҚАДДАС РУХГА ЧЎМДИРИШ: яна қаранг: Хаворийлар 1:5-8, 2-боб.

^б ^{1:14} ХУДОНИНГ ШОҲЛИГИ: луғатга қаранг.

¹⁹ Исо у ердан бир оз нари юргач, Забадий ўғиллари Ёқуб ва унинг укаси Юханнони кўриб қолди. Улар қайиқда тўрларини ямаб ўтиришган эди. ²⁰ Исо шу онда уларни ҳам чақирди. Улар эса оталари Забадийни ишчилар билан қайиқда қолдириб, Исонинг орқасидан юришди.

Ибодатхонадан ёмон рухни қувиб чиқариш

²¹ Улар Кафарнаҳум шаҳрига кириб келишди. Жума куни кеч киргач^а, Исо яхудий ибодатхонасига бориб, таълим бера бошлади. ²² Халойиқ Исонинг таълимотига хайрон қолди. Чунки У одамларга уламолар каби эмас, балки қудратли куч эгасидай таъсирчан таълим берар эди.

²³ Ўша ибодатхонада ёмон руҳга чалинган бир одам бор эди. У тўсатдан қичкириб юборди:

²⁴ — Эй носиралик Исо! Бизда нима ишинг бор? Сен бизни халок қилгани келдингми? Сенинг кимлигингни биламан, Сен Худонинг Азизисан!

²⁵ Бироқ Исо ёмон руҳга дўқ уриб:

— Жим бўл ва ундан чиқиб кет! — деди.

²⁶ Ёмон рух у одамни ларзага солди-да, овози борича бакириб, унинг вужудидан чиқиб кетди. ²⁷ Хаммани ваҳима босди. Ўзаро фикр юритиб:

— Бу нима гап? Бу қанақа янги таълимот экан? У ёмон рухларга ҳам қудрат билан буюради, рухлар эса Унга бўйсунади! — дейишди.

²⁸ Шундай қилиб, Исо ҳақидаги шов-шув тезда бутун Жалила юртига ёйилиб, ён-атрофга овоза бўлди.

Исонинг кўпларни соғайтириши

²⁹ Ибодатхонадан чиққан ҳамон Исо Ўзи билан Ёқуб ва Юханнони олиб, Симун ва Идриснинг уйига боришди. ³⁰ Симуннинг қайнонаси иситмалаб ётган эди. У ҳақда Исога айтиб қолишди. ³¹ Исо аёлнинг ёнига бориб, қўлидан ушлаб кўтарди. Шу заҳоти иситма тушди ва аёл хизматга тутинди.

---

^а 1:21 ЖУМА КУНИ КЕЧ КИРГАЧ: аслида «дам олиш куни бошлангач»; луғатга қаранг.

³² Куёш ботиб, кеч кирган пайтда, барча касаллар ва жинга чалинганларни Исонинг олдига олиб кела бошлашди. ³³ Бутун шаҳар аҳолиси эшик олдига йиғилиб қолди. ³⁴ Исо талай дарду иллатлардан қийналганларни соғайтирди. Кўп жинларни қувиб чиқарди, уларнинг сўзлашига эса имкон бермасди. Чунки жинлар Исонинг Масихлигини^a билар эдилар.

Исонинг воизлик ва шифокорлик сафари

³⁵ Эрталаб Исо жуда барвақт турди ва шаҳардан ташқарига, хилват жойга бориб, ибодат қилди. ³⁶ Симун ва унинг жўралари Исонинг орқасидан боришди. ³⁷ Исони топиб:

– Ҳамма Сени изляпти-ку! – дейишди. ³⁸ Исо уларга:

– Яқин атрофдаги қишлоқ ва шаҳарларга борайлик, Мен у ерларда ҳам воизлик қилайин, чунки Мен ана шу мақсад учун келганман, – деди.

³⁹ Шундай қилиб, Исо бутун Жалила юртини кезиб чиқиб, маҳаллий ибодатхоналарда воизлик қилар ва жинларни қувиб чиқарар эди.

Исонинг моховни соғайтириши

⁴⁰ Бир мохов Исога яқинлашиб, Унинг олдида тиз чўкканча ялинди:

– Агар истасанг, мени моховликдан пок қила оласан.

⁴¹ Исонинг унга раҳми келиб, қўлини узатди ва унга тегизиб:

– Истайман, пок бўл! – деб қўйди.

⁴² Буни айтар-айтмас, у одамнинг моховлиги ариб, пок-покиза бўлиб кетди. ⁴³ Исо эса унга жиддий танбеҳ бериб:

⁴⁴ – Менга қара! Ҳеч кимга ҳеч нарса айтма, лекин бориб рухонийга кўрин ва соғайганингни тасдиқлат, бундан далолат бўлиши учун Мусо пайғамбар буюрган қурбонликларни келтириб бер, – деди-да, уни дарҳол жўнатиб юборди.

⁴⁵ У киши чиқибок, рўй берган ходиса ҳақида ҳамма ёққа эълон қила бошлади. Натижада Исо энди бирор шаҳарга очик қиролмайдиган бўлиб қолди. У шаҳардан ташқарида, хилват жойлардагина бўларди. Шунга қарамай, халойиқ ҳар томондан Унинг олдига келар эди.

---

^a 1:34 МАСИХ; Худо юборишга аҳд қилган улуғ Нажоткор.

2-БОБ

Исонинг шолни соғайтириши

¹ Бир неча кундан кейин Исо яна Кафарнаҳум шаҳрига келди. Унинг уйда эканлиги маълум бўлгач, ² тезда кўп халойиқ тўпландики, хатто эшик олдида ҳам жой қолмади. Исо эса халққа Худонинг сўзини айтарди. ³ Шу орада тўрт киши кўтариб келаётган бир шол одамни Унинг олдига олиб келишди. ⁴ Халқ кўплигидан Исога яқинлашиш имконини тополмай, улар Исо ўтирган уйнинг томини тешиб туйнук очишди ва шолни тўшаги билан туширишди.

⁵ Исо уларнинг ишончини кўриб, шолга:

– Болам, гуноҳларинг кечирилди, – деди.

⁶ Бу ерда баъзи уламолар ўтирган эдилар. Улар ўзларича: ⁷ «Нега У бундай шаккоклик қиялпти? Гуноҳларни ёлғиз Худодан бошқа ким ҳам кечири олади?» – деб ўйлар эдилар. ⁸ Исо шу онда уларнинг мулохазаларини руҳан пайқаб, уларга деди:

– Нега сизлар дилларингизда бундай мулохаза қиялпсизлар? ⁹ Нима осонроқ? Шолга: «Гуноҳларинг кечирилди», деб айтишми, ёки: «Ўрнингдан тур, тўшагингни олиб юр», деб айтишми? ¹⁰ Лекин Инсон Ўғлининг^а ер юзида гуноҳларни кечириш қудрати борлигини ҳам билиб қўйинглар!

У шундай деди-да, шолга қараб:

¹¹ – Сенга айтаман, ўрнингдан тур, тўшагингни олу, уйингга кет! – деди.

¹² Шол шу ондаёқ ўрnidан туриб кетди-ю, тўшагини кўтариб, хамманинг кўз олдида чиқиб кетди. Барча ҳайратга тушди.

– Биз ҳеч қачон бундай ҳолни кўрмаган эдик! – деб Худони олқишлар эдилар.

Исонинг Левийни чакириши

¹³ Исо яна қўл бўйига чиқди. Тумонат халойиқ Унинг олдига тўпланди. Исо уларга таълим берди.

¹⁴ У ердан ўтаётиб, Исо солиқ йиғадиган жойда ўтирган Алфей ўғли Левийни кўриб қолди.

---

^а 2:10 ИНСОН ЎҒЛИ: Исо Масихнинг унвони; луғатга қаранг.

– Менинг орқамдан юр! – деди унга Исо. Левий эса ўрнидан туриб, Исонинг орқасидан эргашди.

¹⁵ Кейин Исо Левийнинг уйида меҳмон бўлиб ўтирди. Исо ва шогирдларидан бошқа кўп солиқчилар ва ҳар хил гуноҳкор одамлар ҳам еб-ичиб ўтирарди. Булар сингари Исога эргашувчи одамлар кўп эди. ¹⁶ Исо солиқчилар ва гуноҳкорлар билан бирга еб-ичиб ўтирганини уламолар ва фарзийлар^а кўриб, Унинг шогирдларига:

– Бу қандай гап? У солиқчилару гуноҳкорлар билан бирга еб-ичиб ўтирибди-ку! – дейишди. ¹⁷ Исо буни эшитиб, шундай жавоб берди:

– Соғлар эмас, беморлар табибга мухтождир. Мен таквдорларни эмас, гуноҳкорларни тавбага чақиргани келганман.

Рўза тутиш ҳақида савол

¹⁸ Яҳёнинг ҳам, фарзийларнинг ҳам шогирдлари рўза тутаётган эдилар. Улар Исонинг ёнига келиб:

– Нега Яҳёнинг шогирдлари ва фарзийларнинг шогирдлари рўза тутади-ю, Сенинг шогирдларинг тутмайди? – деб сўрашди. ¹⁹ Исо уларга деди:

– Куёв даврада бўлган вақтда тўй аҳли рўза тута олармикин? Йўқ, куёв улар билан бирга бўлгунча, рўза тута олмайдилар. ²⁰ Бироқ куёв улардан жудо бўладиган кунлар келади, ана ўшанда рўза тутадилар. ²¹ Ҳеч ким янги матодан ямоқ қилиб, эски кийимга солмайди. Акс ҳолда, янги ямоқ эски кийимдан сўкилиб кетади ва йиртик баттар ёмон бўлади. ²² Шунингдек, ҳеч ким янги шаробни эски мешга қуймайди. Акс ҳолда, янги шароб мешни йиртади, шароб тўкилади ва меш ҳам нобуд бўлади. Илло, янги шаробни янги мешга қуймоқ даркор.

Дам олиш қунига риоя қилиш ҳақида

²³ Бир шанба куни Исо ғалла даласидан ўтаётган эди. Унинг шогирдлари йўл-йўлакай бошоқларни уза бошлашди. ²⁴ Буни кўрган фарзийлар Исога:

– Қара, нега улар дам олиш қунида тақикланган ишни қилишяпти? – дейишди. ²⁵ Исо уларга деди:

---

^а 2:16 УЛАМОЛАР...ФАРЗИЙЛАР: луғатга қаранг.

– Наҳотки сизлар Довуд билан ҳамроҳлари оч қолиб муҳтож бўлганда нималар қилишганини ҳеч қачон ўқимаган бўлсангиз? ²⁶ Довуд олий руҳоний Авиатар замонида Худонинг уйига кириб, фақат руҳонийларгина ейиши мумкин бўлган бахшида нонларни еб, ҳамроҳларига ҳам берган эди.

²⁷ Кейин Исо давом этди:

– Инсон дам олиш кунни учун эмас, балки дам олиш кунни инсон учун яратилган. ²⁸ Бинобарин, Инсон Ўғли дам олиш кунининг ҳам ҳокимидир.

3-БОБ

Исо кўли шол одамни даволаши

¹ Исо яна ибодатхонага кирди. У ерда кўли шол бир одам бор эди. ² У бу одамни дам олиш кунини ҳам соғайтирармикан, деб Исони зимдан кузатиб туришди.

³ Исо кўли шол одамга:

– Ўртага чик! – деди. ⁴ Сўнг халойикдан сўради:

– Дам олиш кунини яхшилик қилиш лозимми ёки ёмонлик? Жонни ҳалос қилиш керакми, ёки ҳалок?

Улар эса индамади.

⁵ Исо одамларнинг бундай бағри тошлигидан кайғуриб, атрофга ғазаб билан қараганча, у одамга:

– Кўлингни узат! – деди.

У одам кўлини узатиши биланок, тузалиб кетди. ⁶ Фарзийлар эса дарров ташқарига чиқиб, Исони ҳалок қилиш чорасини топмоқ учун Ҳиродчилар^а билан тил бириктиришди.

Кўл бўйидаги оломон

⁷ Исо шогирдлари билан кўл томон жўнади. Жалила ва Яхудиядан чиққан катта бир оломон Унга эргашарди. ⁸ Қуддус ва Идумеядан, Ўрдун нарёғидаги юртлардан, шунингдек, Тир ва Сидўн сохилларидан келган тумонат халойиқ Исонинг қилаётган ишларини эшитиб, Унинг олдида тирбанд бўлиб қолган эди. ⁹ Исо одам кўплигидан сиқилиб қолмай, деб шогирдларига қайиқ тайёрлаб қўйишни айтди. ¹⁰ Чунки кўплар

^а ^{3:6} ҲИРОДЧИЛАР: подшоҳ Ҳироднинг сиёсий маслакдошлари.

шифо топаётган эди ва ҳамма дардилар қўл тегизиш илинжида Исо томон ёпирилар эдилар. ¹¹ Ёмон рухлар эса Исони кўрган пайтда Унинг олдига йиқилиб: «Сен Худонинг ўғлисан», — деб бакириб юборишарди. ¹² Аммо Исо ўзини ошкор қилиб қўймасликлари учун рухларни каттиқ танбеҳлаб қўярди.

Исо ўн икки шогирдини танлаши

¹³ Шундан сўнг Исо токка чиқиб, шогирдларидан ўзи истаганларини ёнига чақирди. Улар келгач, ¹⁴⁻¹⁵ Исо уларни воизлик қилишга, касалларни соғайтириш ва жинларни қувиб чиқаришга юбормоқчи бўлиб, қуч-қудрат эгаси қилди. Исо доим ўзи билан бирга бўлиш учун қуйидаги ўн икки шогирдини тайинлади: ¹⁶ унга Бутрус деб лақаб қўйган Симун, ¹⁷ Бани-рагаш, яъни «Момақалдирок ўғиллари» деб лақаб қўйган Забадий ўғиллари Ёқуб ва Юханно, ¹⁸ яна Идрис, Филип, Бартолмей, Матто, Тўма, Алфей ўғли Ёқуб, Таддей, ватанпарвар Симун ¹⁹ ва Исога хиёнат қилган Яхудо Ишқариёт.

Исо ва шайтон

²⁰ Шундан сўнг уйга келдилар. Яна шунчалик кўп халойик тўпланган эдики, хатто нон ейишга вақтлари бўлмади. ²¹ Исонинг яқинлари буни эшитиб,

— У ақлдан озиб қолибди, — деб олиб келишга бордилар.

²² Қуддусдан келган уламолар эса:

— Уни шайтон^а урган, У инс-жинсларнинг бошлиғи шайтон қучи билангина жинларни қувиб чиқаряпти, — дейишди.

²³ Шунда Исо уларни ёнига чақириб, масал билан сўзлай бошлади:

— Қандай қилиб шайтон шайтонни қувиб чиқара олади?

²⁴ Агар бир подшоҳлик ўз ичидан бўлиниб кетса, у подшоҳлик туролмайди. ²⁵ Бир хонадон ўз ичидан бўлиниб кетса, у хонадон туролмайди. ²⁶ Агарда шайтон ўз-ўзига қарши чиқиб бўлинган бўлса, у тура олмайди, балки унинг қучи битади.

²⁷ Ҳеч ким уйнинг эгаси бўлган қучли кишини аввал боғлаб қўймасдан туриб, унинг уйига кириб, мол-дунёсини ўғирлаб кетолмайди. Фақат шундай қилибгина уйни талаш мумкин.

^а 3:22 ШАЙТОН: аслида «Баалзабул»; луғатга қаранг.

²⁸ Сизларга чинини айтайин: одам болаларининг қилган барча гуноҳлари ва айтган барча куфрликлари кечирилади.

²⁹ Лекин ким Муқаддас Рухни^а куфр этса, абадий кечирилмайди, у абадий жазога маҳкум бўлади.

³⁰ Исо бу сўзни, «Уни жин урибди», — деганлари сабабли айтди.

Исонинг онаси билан укалари

³¹ Исонинг онаси билан укалари келиб қолишди. Ўзлари уйнинг ташқарисида кутиб туриб, Исони чақириб келиш учун одам юборишди. ³² Исонинг атрофида халойиқ тирбанд эди. Улар Унга:

— Мана, онанг, укаларинг ва сингилларинг ташқарида кутиб, Сени сўраяптилар, — дейишди. ³³ Исо уларга жавобан:

— Менинг онам ва укаларим ким? — деди. ³⁴ Сўнгра атрофида ўтирганларга назар солиб деди:

— Мана, Менинг онам ва укаларим! ³⁵ Кимда-ким Худонинг иродасини бажо келтирса, у Менинг укам, синглим, онам бўлади.

4-БОБ

Уруғ сепувчи ҳақида масал

¹ Исо яна қўл бўйида таълим беришни бошлади. Олдига бир талай одам йиғилиб қолгач, Исо қўлдаги қайиққа тушиб ўтирди. Бутун халойиқ эса қўл қирғоғида, қуруқликда қолди.

² Исо масал орқали халққа кўп насихатлар қилди. Ўз таълимотида шундай деди:

³ «Қулоқ солинлар! Уруғ сепувчи уруғ сепгани чиқибди.

⁴ Уруғ сепатганда баъзи уруғлар йўл ёқасига тушибди. Қушлар учиб келиб, уруғларни чўқиб кетибди. ⁵ Баъзи донлар тупроғи кам тошлокка тушибди. Тупрок чуқур бўлмаганидан, уруғлар тез қўқариб чиқибди. ⁶ Бирок қуёш чикқач, сўлиб, илдизи бўлмагани учун қуриб кетибди. ⁷ Бошқа уруғлар тиканлар орасига тушибди. Тиканлар ўсиб, уруғларни бўғиб қўйибди ва улар хосил бермабди. ⁸ Яна бошқа уруғлар эса яхши ерга

^а 3:29 МУҚАДДАС РУХ: Худонинг Рухи; яна қаранг: Матто 12:31.

тушибди ва униб-ўсиб, ўттиз, олтмиш ва ҳатто юз баробар кўп ҳосил берибди».

⁹ Кейин Исо уларга: «Кимнинг эшитар қулоғи бўлса, эшитсин!» — деди.

Масалларнинг хикмати

¹⁰ Халқ кетиб, Исо ёлғиз қолгач, У билан юрувчилар ва ўн икки шогирди бояги масал ҳақида алоҳида сўрадилар. ¹¹ Исо уларга деди: «Худо Шохлигининг сири сизларга насиб этган. Ташқаридагиларга эса ҳамма нарса масаллар билан уқтирилади. ¹² Шундай қилиб, *уларга қаратилган бу оят бажо келмоқда:*

„Улар қараб туриб, кўрмаслар,
Эшитиб туриб, англамаслар.
Акс ҳолда тавба-тазарру қилур
Ва гуноҳларидан фориғ бўлур эдилар“».

Уруғ сепувчи ҳақидаги масалнинг моҳияти

¹³ «Бу масални тушунмаяпсизларми? — деди уларга Исо. — Ундай бўлса, барча масалларни ҳам қандай қилиб тушунасизлар? ¹⁴ Мана, уруғ сепувчининг сепгани — Худонинг каломидир. ¹⁵ Йўл ёқасига тушган уруғ шундай одамларни билдиради: уларнинг юрагига илоҳий калом сепилади. Бироқ улар эшитган ҳамон шайтон келиб, қалбларига сепилган каломни ўғирлаб кетади. ¹⁶ Тошлокка тушган уруғ эса шундай одамларни билдиради: улар каломни эшитар-эшитмас, севинч билан қабул қилаверадилар. ¹⁷ Лекин улар илдизи йўқ беқарор одамлардир. Сўнгра калом туфайли қайғу ёки қувғинга дучор бўлишса, тезда васвасага тушиб қоладилар. ¹⁸ Яна бошқалар тиканзорга тушган уруққа ўхшайдилар. Улар Худонинг каломини эшитади-ю, ¹⁹ лекин бу дунёнинг ташвишлари, бойликка ўчлик ва бошқа ҳаваслар уларнинг юракларига суқилиб кириб, каломни бўғиб қўяди, калом эса самарасиз қолади. ²⁰ Яхши тупрокка тушган уруғ бўлса, каломни эшитиб, қалбига жо қилган одамларни билдиради. Улар гоҳ ўттиз, гоҳ олтмиш, гоҳ юз баробар кўп самара берадилар».

Илохий нурни тан олиш ҳақида

²¹ Исо уларга яна деди: «Шамни олиб келиб, идишнинг ёки чорпоянинг тагига қўядими? Аксинча, шамдонга қўймайдими? ²² Худди шу сингари, ошкора бўлмайдиган ҳеч қандай сир йўқ, сиртга чикмайдиган ҳеч яширин нарса йўқ. ²³ Кимнинг эшитар қулоғи бўлса, эшитсин!»

²⁴ Кейин уларга яна деди: «Эшитаётганларингизни қулоғингизга қуйиб олинг! Сиз қандай ўлчов билан ўлчасангиз, худди шундай ўлчов билан сизга ҳам ўлчаб берилади. Сиз, тинглаётганларга эса қўшиб ҳам берилади. ²⁵ Кимда бор бўлса, унга яна берилади. Кимда йўқ бўлса, бор бўлгани ҳам тортиб олинади».

Инжилнинг ёйилиши ва таъсири ҳақида

²⁶ Исо яна деди: «Худонинг Шоҳлиги ерга уруғ сепган одамга ўхшайди. ²⁷ Кечаси бўлдимиз, ухлайди, кундузи бўлдимиз, туради. Уруғнинг қандай униб-ўсаётганидан у беҳабар. ²⁸ Ер ўз-ўзидан аввал кўкатни, сўнгра бошокни, ундан кейин бошокдаги тўлиқ донни ундиради. ²⁹ Ҳосил пишгач, йиғим-терим вақти келди, деб дархол ўроқ солади».

³⁰ Исо яна деди: «Худо Шоҳлигини нимага ўхшатайлик? Уни қандай масал билан ифодаласак бўлади? ³¹ Мана, Худонинг Шоҳлиги бир хантал дониға ўхшайди: у ерга сепилганда, ер юзидаги барча уруғлардан кичик бўлади. ³² Лекин сепилгандан кейин кўкаради ва барча кўкатлардан баланд бўлиб ўсади. У улкан шохлар чиқарадики, осмондаги қушлар ҳам унинг паноҳида уя қурадилар».

³³ Шундай қилиб, Исо халқнинг эшитиш имконига қараб, бу сингари кўпгина масаллар орқали Худо каломини ўргатар эди. ³⁴ Масалсиз уларга гапирмас эди. Шогирдлари билан танҳо қолганда эса, уларга ҳаммасини очиқ тушунтирар эди.

Исонинг бўронни тинчитиши

³⁵ Ўша куни кечкурун Исо шогирдларига:
– Нариги кирғокка сузиб ўтайлик, — деди.

³⁶ Улар халойикни жўнатиб, Исони ўтирган қайиғида олиб кетишди. Исонинг кетидан бошқа қайиқлар ҳам сузиб келди. ³⁷ Шу орада кўлда кучли бўрон кўтарилди. Тўлқинлар қайиқни тебратиб юборди, қайиқ сувга тўла бошлади. ³⁸ Исо эса қайиқнинг қуйруқ томонида ёстикқа бош қўйиб, ухлаб ётган эди.

Шогирдлар Исони уйғотиб:

– Устоз, биз ҳалок бўляпмиз! Парво қилмайсанми? – дейишди. ³⁹ Шунда Исо туриб, шамолга дўқ урди ва кўлга:

– Жим бўл, бас қил! – деб қўйди. Шу онда шамол тинди ва чуқур сукунат бўлди.

⁴⁰ Исо шогирдларига:

– Нега бундай кўрқоксизлар? Қандай қилиб ҳалигача ишончингиз йўқ? – деди. ⁴¹ Улар эса жуда кўрқиб, бир-бирига:

– Бу қанақа кишики, шамол ҳам, кўл ҳам Унга бўйсунса? – дейишди.

5-БОБ

Исо ёвуз руҳли одамни соғайтириши

¹ Кўлнинг нариги қирғоғидаги Гадара юртига етиб келишди. ² Исо қайиқдан тушиши биланок, ёвуз руҳга чалинган бир одам қабрлар орасидан чиқиб, Уни қаршилади. ³ Турар жойи қабристон бўлган бу одамни ҳеч ким хатто занжир билан ҳам боғлай олмас эди. ⁴ Кўп мартаба уни кишану занжирлар билан боғлаган бўлсалар-да, аммо у занжирларни узиб, кишанларни ҳам синдириб ташлар эди. Уни тийиш учун ҳеч кимнинг кучи етмас эди. ⁵ Доимо, кечаю кундуз қабрларда, тоғларда бакириб юрар, ўзини тошларга уриб жа-роҳатлар эди.

⁶ У Исони узоқдан кўриб, югуриб келди-да, Унга таъзим қилиб, ⁷ овози борича бақирди:

– Эй Исо, Худойи Таолонинг Ўғли! Мен билан нима ишинг бор? Худо хақи Сенга ёлвораман, мени қийнама!

⁸ Чунки Исо унга: «Эй ёвуз руҳ, бу одамдан чиқиб кет!» – деб буюрган эди.

⁹ Исо ундан сўради:

– Исминг нима?

– Исмим Тумонат^а, чунки бизлар кўпчиликмиз, – жавоб берди у. ¹⁰ Ўзларини бу юртдан ташқарига хайдаб чиқармаслигини Исодан кўп ёлвориб сўради.

¹¹ Ўша тоғнинг ён бағрида катта тўнғиз подаси ўтлаб юрган эди. ¹² Ҳамма руҳлар Исога ёлвориб:

– Бизни шу тўнғизларга юборгин, уларга кирайлик, – дейишди.

¹³ Исо уларга рухсат берди. Ёвуз руҳлар эса шу захоти у одамдан чиқиб, тўнғизларга кириб олишди. Икки мингга яқин тўнғиз подаси тик қияликдан қўлга ёпирилиб, ғарқ бўлди.

¹⁴ Шунда тўнғиз боқувчилар тўрт томонга тўзиб, шаҳар ва кишлоқларда бу бўлиб ўтган ходисани гапириб беришди. Аҳоли эса буни кўргани бориб, ¹⁵ Исонинг олдига йиғилишди. Илгари тумонат жин қамраган одамни кийинган ва ақли расо холда ўтирганини кўриб, кўркиб кетишди. ¹⁶ Воқеани кўрганлар эса халиги одам жиндан қандай қутулгани ва тўнғизлар билан нима рўй бергани ҳақида халққа сўзлаб беришди. ¹⁷ Шунда ерли халқ Исодан ўз юртлари чегарасидан чиқиб кетишни илтимос қилди.

¹⁸ Исо қайикқа тушди. Жиндан қутулган одам Исога эргашиш учун рухсат сўради. ¹⁹ Лекин Исо розилик бермади.

– Ўз уйингга бор, Раббинг сенга нималар қилганини, қандай раҳм-шафқат кўрсатганини ўз яқинларингга гапириб бер, – деди унга.

²⁰ Шунда у киши бориб, Ўнкент вилоятида Исо ўзига нималар қилганини тарғиб қила бошлади. Ҳамма ҳам хайратга тушди.

Тирилган қиз, соғайган аёл

²¹ Исо қўлнинг бериги бўйига сузиб ўтиб, кирғоқда турарди. Унинг олдида яна кўп халойиқ тўпланди. ²² Яҳудий жамоа бошларидан Яир исмли бир киши келиб қолди. У Исони кўриб, Унинг оёқларига ўзини ташлади-да:

²³ – Қизим ўлим тўшагида ётибди. Келиб унга қўлингни тегизгин, у соғайиб тирик қолсин, – деб ялиниб-ёлворди.

---

^а 5:9 ТУМОНАТ: юнонча «легион», яъни қадимги Рим армиясидаги 6000 аскардан иборат ҳарбий қисм.

²⁴ Исо у билан кетди. Унинг орқасидан кўп халойиқ эргашиб, Уни сиқиб қўяр эди. ²⁵ У ерда ўн икки йилдан бери қон кетишидан азоб чекаётган бир аёл ҳам бор эди. ²⁶ У кўп табиблардан кўп қийналиб, бутун мол-мулкани сарф этгани билан ҳеч фойда кўрмаган, аксинча, ахволи янада оғирлашиб кетган эди.

²⁷ Аёл Исо ҳақида эшитдию, халойиқ ўртасида орқа томондан Унга яқинлашиб, қийимиға қўл тегизди. ²⁸ У ўзича: «Агар қийимиға бир тегиб олсам бас, соғайиб кетаман», – деб ўйлаган эди. ²⁹ У шундай қилиши биланок, қон кетиши тўхтади. Аёл касалликдан фориғ бўлганини ўз танасида хис этди.

³⁰ Исо эса шу онда Ўзидан бир куч чиққанлигини пайқади. У атрофидаги халойиққа кўз югуртириб:

– Менинг қийимимга ким тегди? – деди. ³¹ Шогирдлари Унга:

– Халойиқ Сени сиқиб турганлигини кўряпсан-ку ва тагин қийимимга ким тегди, деб сўраяпсанми? – дейишди.

³² Лекин Исо бунни қилган аёлни кўриш учун атрофга қарар эди. ³³ Аёл ўзига нима бўлганини билиб, кўркиб ва қалтираб келди, Исонинг оёқларига ўзини ташлаб, бутун ҳақиқатни Унга сўзлаб берди. ³⁴ Исо унга:

– Қизим, ишончинг сени қутқарди. Эсон-омон бориб, дардингдан фориғ бўлгил, – деди.

³⁵ Исо шундай деб турган ҳам эдики, жамоабошининг уйдан одамлар келиб унга:

– Қизингиз ўлди, нега яна Устозни овора қилияпсиз? – дедилар. ³⁶ Исо бу сўзларни эшитиб, жамоабошига:

– Кўрқма, фақат ишонгин, – деди.

³⁷ Исо ҳеч кимнинг эргашишига йўл қўймай, фақат Бутрус, Ёқуб ва унинг укаси Юҳаннони олиб кетди. ³⁸ Жамоабошининг уйига етганларида, йиғи ва дод-фарёд тўла бир қий-чувга дуч келишди. ³⁹ Исо ичкарига кириб:

– Нега қайғуряпсизлар, нега йиғляяпсизлар? Қизча ўлган эмас, у ухлаб ётибди, – деди. ⁴⁰ Улар эса Унинг устидан қулишди.

Исо ҳаммани ташқарига чиқариб юборди, қизчанинг ота-онаси ва шогирдларини олиб қолди ва қизча ётган хонага кирди. ⁴¹ Қизчанинг қўлидан ушлаб унга:

– Талифа куми! – деди. Бу сўзнинг таржимаси: «Қизим, сенга айтаман: ўрнингдан тур!» демакдир.

⁴² Ўн икки яшар кизалок шу онда ўрнидан туриб, юра бошлади. Буни кўрганларнинг акли шошди. ⁴³ Исо:

– Буни ҳеч ким билмасин, – деб уларга қатъий буюрди ва кизчага овқат беришларини айтди.

6-БОБ

Исонинг Ўз юртида рад қилиниши

¹ Исо у ердан жўнаб, Ўз юртига борди. Шогирдлари ҳам Унинг орқасидан эргашиб келишди.

² Шанба куни бўлгач, Исо ибодатхонада таълим бера бошлади. Уни тинглаётганларнинг қўпчилиги хайратга тушиб:

– Булар Унга қаердан насиб бўлган экан? Унга бундай доноликни ким берди? Қандай қилиб Унинг қўли орқали бунақа мўъжизалар содир бўляпти? ³ Марямнинг ўғли, Ёқуб, Юсуф, Яхудо ва Симуннинг акаси дурадгор Исо бу эмасми? Унинг сингиллари ҳам мана шу ерда, ўз орамизда турибди-ку! – дейишди. Ва ғашланиб, Исони рад қилишди.

⁴ Исо уларга:

– Пайғамбар ўз ватанидан, ўз қариндош-уруғлари ва уйдан бошқа ерда эътиборсиз қолмас, – деди.

⁵ Исо у ерда ҳеч қандай мўъжиза яратолмади. Фақатгина бир мунча беморларга қўл тегизиб, уларни соғайтирди. ⁶ Уларнинг имонсизлигига ажабланди.

Ўн икки шогирдни хизматга юбориш

Шундан сўнг Исо атрофдаги қишлоқларда кезиб таълим берарди. ⁷ Ўн икки шогирдини ёнига чақириб, иккита-иккитадан қилиб жўнатмоқчи бўлди. Уларга ёвуз рухлар устидан ҳокимлик қилиш учун қудрат берди. ⁸ Уларга буюриб: «Йўл учун ёлғиз ҳассадан бошқа ҳеч нарса – тўрва ҳам, нон ҳам, камарларингга мис чақа ҳам олманглар, ⁹ балки оддийгина чорик кийиб, икки сидра кийим эса кийманглар», – деди.

¹⁰ Исо яна деди: «Агар бирон жойда бирон уйга кирсангизлар, у ердан чиқишингизгача ўша уйда қолинглар. ¹¹ Агар бирон жой одамлари сизни қабул қилмаса ва сизга қулок

солмасалар, у ердан чиқаётганингизда уларга огоҳлантириш тариқасида оёқларингиздан чангни қоқиб кетинглар. [Сизларга чинини айтайин, қиёмат кунда у шахардан кўра Садўм ва Ғамўра шахарларининг ҳоли энгилроқ бўлади.]»

¹² Шунда шоғирдлар йўлга тушиб, халқни тавба қилишга ундаб юришди. ¹³ Кўп жинларни қувиб чиқаришди ва кўп касалларга ёғ суртиб уларни соғайтиришди.

Яхё пайғамбарнинг бошини олиш

¹⁴ Исонинг номи эл оғзига тушиб қолган эди. Подшоҳ Ҳироднинг қулоғига ҳам миш-мишлар етганда, у:

– Яхё пайғамбар тирилиб келибди. Шунинг учун бу Киши орқали бундай ажойиботлар содир бўлмоқда, – деди.

¹⁵ Бошқалар эса Уни Илёс пайғамбар деб ҳисобласа, яна бошқалар Уни қадимги пайғамбарлар қаторида бир пайғамбар дердилар.

¹⁶ Ҳирод буларни эшитиб:

– Бу мен бошини кесган Яхёдан бошқаси эмас. У қайта тирилиб келган, – деб қаттиқ турди.

¹⁷ Ҳирод ўз укаси Филипнинг хотини Ҳиродияга уйлангани сабабли Яхёни қўлга олиб, зиндонга қаматиб қўйган эди.

¹⁸ Чунки Яхё Ҳиродга: «Укангнинг хотинини олиш сен учун раво эмас», – деб юрган эди. ¹⁹ Ҳиродиянинг ўзи Яхёдан аччиқланиб, уни ўлдирмоқчи бўлган, аммо бу ниятига ета олмаётган эди. ²⁰ Ҳирод эса Яхёнинг солиҳ ва муқаддас киши эканини билиб, ундан қўрқар ва уни химоя қилар эди. Унинг сўзларини мароқ билан тинглар ва кўп ишларни унинг маслаҳати билан қиларди^а.

²¹ Бир куни қулай фурсат туғилиб қолди. Ҳирод ўзининг туғилган куни муносабати билан ўз мансабдорлари, мингбошилари ва Жалила юртининг оғаларига зиёфат берди. ²² Ҳиродиянинг кизи кириб, рақс тушди ва Ҳирод билан улфатларининг қўнглини топди. Подшоҳ қизга:

– Нима истасанг, тила, мен сенга бераман, – деди. ²³ Унга хатто қасам ичиб:

---

^а 6:20 ёки бошқа қадимги қўлёзмалар бўйича, «Унинг сўзларини эшитиб, жуда хаяжонланарди».

– Мендан нима сўрасанг, бераман, подшоҳлигимнинг ярмигача бўлса ҳам, бераман, – деди.

²⁴ Қиз чиқиб онасидан сўради:

– Нимани сўрай?

– Яхё пайғамбарнинг бошини сўра! – деди онаси.

²⁵ Қиз шу онда подшоҳ хузурига югуриб бориб:

– Менга хозироқ лаганда Яхё пайғамбарнинг бошини олиб беришингизни сўрайман, – деди.

²⁶ Подшоҳ жуда хафа бўлди. Лекин қасам ичганлиги туфайли ва мехмонлар хотири учун қизнинг илтимосини рад этишни истамади. ²⁷ У шу ондаёқ жаллодни юбориб, Яхёнинг бошини келтиришни буюрди. ²⁸ Жаллод зиндонга бориб, Яхёнинг бошини танидан жудо қилди ва лаганга солиб, қизга олиб берди; қиз эса онасига топширди.

²⁹ Яхёнинг шогирдлари юз берган ҳодисани эшитиб, унинг жасадини олгани боришди ва уни дафн этишди.

Исонинг 5000 кишини тўйдириши

³⁰ Ҳаворийлар^а Исонинг хузурига тўпланиб, қандай ишлар қилишганини, халққа нималар ўргатишганини бирма-бир айтиб бердилар. ³¹ Исо уларга:

– Келинглар, бир ўзимиз бирон хилват жойга борайлик, бир оз дам олинглар, – деди. Чунки келиб-кетувчилар кўплигидан уларнинг овқат ейишга ҳам вақти йўқ эди.

³² Исо билан шогирдлари алоҳида қайикқа тушиб, хилват жойга жўнаб кетишди. ³³ Лекин халқ уларнинг кетаётганини кўрди, кўпчилик таниб қолди. Шунда ҳамма шаҳарлардан пиёда йўлга тушишди, Исо билан шогирдлари бораётган жойга югуриб бориб, улардан олдин етиб келишди. ³⁴ Исо қайикдан чикқанда, шунча халойикни кўриб, уларга ачинди. Чунки улар чўпонсиз қўйларга ўхшарди. Исо уларга кўп нарсаларни ўргатарди.

³⁵ Анча вақт ўтгандан сўнг, шогирдлар Исонинг ёнига келиб:

– Бу ер ёвон экан, энди вақт кеч бўлиб қолди. ³⁶ Халқни кўйиб юбор, атрофдаги кишлок ва овулларга бориб ўзларига

---

^а 6:30 ҲАВОРИЙЛАР: луғатга қаранг.

нон сотиб олишсин, ейдиган ҳеч нарсалари йўқ, — дейишди.

³⁷ Исо уларга жавобан:

— Сизлар уларга овқат беринглар! — деди.

— Нахотки биз икки юз кумуш тангага нон сотиб олиб келиб, халққа едирсак? — деб сўрашди Ундан. ³⁸ Исо деди:

— Қанча нонларингиз бор? Бориб кўринглар.

Улар билиб келгач:

— Бешта нон, иккита балиқ бор экан, — дейишди.

³⁹ Исо халойиқни тўп-тўп қилиб яшил ўт устида ўтказишни шогирдларига буюрди. ⁴⁰ Халқ юзтадан ва элликтадан тўда-тўда бўлиб ўтирди. ⁴¹ Исо бешта нон билан иккита балиқни олди ва осмонга қараб шукрона дуосини ўқиди. Нонларни синдириб, халойиққа тарқатиш учун шогирдларига берди. Иккита балиқни ҳам ҳаммага тақсимлаб берди. ⁴² Уларнинг ҳаммалари еб тўйди. ⁴³ Сўнг ортиб қолган нон бурдалари ва балиқларни териб олишди, тўла ўн икки сават чиқди. ⁴⁴ Нон еганлар беш мингга яқин эркак эди.

Исонинг сув устида юриши

⁴⁵ Исо вақт ўтказмай, шогирдларини қайиққа тушириб, нариги томондаги Байтсайда шаҳрига сузиб ўтишга мажбур қилди. Унгача Ўзи одамларга рухсат берадиган бўлди. ⁴⁶ Халқни жўнатиб юборганидан кейин, Исо ибодат қилиш учун тоққа чиқди.

⁴⁷ Кеч киргач, қайиқ қўлнинг ўртасида эди, Исо эса ёлғиз Ўзи қуруқликда эди. ⁴⁸ Шамол шогирдларга қарши эсар эди. Исо улар қайиқни хайдашга қийналаётганини кўрди.

Субҳидам чоғи^а Исо қўл устида юрганча шогирдлари томон келди-да, ёнларидан ўтгудай бўлди. ⁴⁹ Шогирдлар эса қўл юзида юрган Исони кўриб, аллақандай шарпа деб ўйлаб, қичқириб юборишди. ⁵⁰ Ҳаммаси ҳам Уни кўриб, юраклари орқасига тортиб кетди. Аммо Исо ўша заҳоти гапга кириб:

— Дадил бўлинглар! Бу Мен, кўркманглар! — деди.

⁵¹ Исо шогирдлари ёнига, қайиққа тушиши билан шамол тинди. Шогирдлар хаддан ташқари таажжубланиб, лол бўлиб

---

^а 6:48 СУБҲИДАМ ЧОҒИ: аслида «туннинг тўртинчи қорувулиги чамасида»; вақт жадвалига қаранг.

қолишди. ⁵² Улар нон билан бўлган мўъжизадан ҳам ибрат олмаган эдилар, ақллари етмас эди^а.

⁵³ Кўлдан сузиб ўтиб, Генисарет қирғоғига келиб тўхтадилар. ⁵⁴ Қайикдан чиқишлари биланоқ халқ Исони таниб қолди. ⁵⁵ Тезда бутун ўша юртга хабар елиб борди. Исонинг қаердалигини эшитганлар эса ўз касалларини тўшакда кўтариб бориб, Исони қидириб топгунча юртни айланадиган бўлишди. ⁵⁶ Исо қаерга бормасин — қишлоқларгами, шаҳарларгами, овулларгами — одамлар касалларни очик майдонларга қўяр, ақалли кийимининг бир чеккасига тегиш учун Ундан илтимос қилишарди. Унга қўл тегизганлар эса шифо топарди.

7-БОБ

Диний урф-одатлар ва Худонинг амри

¹ Фарзийлар^б ва Қуддусдан келган айрим уламолар Исонинг ёнига тўпландилар. ² Улар Исо шогирдларининг баъзилари ҳаром, яъни ювилмаган қўллари билан нон еяётганларини кўриб, таъна қилдилар. ³ Сабабки, фарзийлар ва умуман яҳудийлар ота-боболарининг урф-одатини сақлаб, қўллари ни яхшилаб ювмай ҳеч овқат емайдилар. ⁴ Бозордан қайтганларида ҳам ювинмай овқат емайдилар. Шунингдек, коса, товоқ, қозон, курси ювиш билан боғлиқ кўпгина удумларга риоя қиладилар.

⁵ Шундай қилиб, фарзийлар ва уламолар Исодан:

— Сенинг шогирдларинг нега ота-боболар урф-одатини сақламайдилар? Нима учун ювилмаган қўллари билан нон ейишади? — деб сўрадилар. ⁶ Исо уларга шундай жавоб берди:

— Ишаъё пайғамбарнинг каромати сиз иккиюзламачиларга жуда тўғри келади, мана унинг китобида Худо нима деган:

«Бу халқ Мени ҳурматлар тилида,
Лекин дили эса Мендан узоқдур.

⁷ Улар Менга беҳудага ўқир санолар,
Инсонлар амру таълимин фарз деб».

^а 6:52 АҚЛЛАРИ ЕТМАС ЭДИ: аслида «диллари қотган эди».

^б 7:1 ФАРЗИЙЛАР: яҳудийларнинг мазхаби; луғатга қаранг.

⁸[Сизлар-ку қозон-товоқ чайиш билан боғлиқ ва бошқа яна кўп удумларга риоя қилиб,] Худонинг амрини ташлайсиз-у, инсонлар урф-одатини эса пеш қиласизлар.

⁹Яна уларга деди:

– Сиз ўз урф-одатларингизни деб Худонинг амрларини бир четга йиғиштириб қўйишни боплайсиз-да! ¹⁰Мусо пайғамбар айтган эди: «Ота-онангни ҳурмат қил», ва «Ота-онасини ҳақорат қилган мутлақо ўлдирилсин». ¹¹Аmmo сизлар: Агар ким ота ёки онасига: Менинг сенга ёрдамим қурбон, яъни Худога бағишланган, – деса, ¹²у ота ёки онасига бирон яхшилик қилмаса ҳам бўлади, дейсизлар. ¹³Шу билан сиз ўзларингиз ўрнатган урф-одатларингизни деб Худонинг каломини бекор қиласизлар. Ва шунга ўхшаш яна кўп ишларни қиласизлар.

Инсонни нима ҳаром қилади?

¹⁴Кейин Исо бутун халқни ёнига чақириб, деди:

– Ҳаммаларингиз Менга қулоқ солиб, мияга жойланг!
¹⁵Сиртдан инсон ичига қирадиган ҳеч нарса инсонни ҳаром қила олмайди. Аксинча, инсон ичидан чиқадиган нарса инсонни ҳаром қилади. ¹⁶[Кимнинг эшитар қулоғи бўлса, эшитсин!]

¹⁷Исо ҳалойиқ орасидан чиқиб уйга кирди, шогирдлари Ундан бояғи масал ҳақида сўрадилар. ¹⁸У уларга деди:

– Сизлар ҳам шунчалик бефаҳммисизлар? Сиртдан инсоннинг ичига қирадиган ҳеч нарса уни ҳаром қила олмаслигини англамайсизларми? ¹⁹Бу нарсалар инсоннинг қалбига эмас, қорнига қиради ва керак жойдан чиқиб кетади.

Шу билан *Исо* ҳар қандай озиқ-овқатларни ҳалоллади.

²⁰У яна деди:

– Инсоннинг ичидан чиқадиган нарсалар инсонни ҳаром қилади. ²¹Чунки ичдан, яъни инсон қалбидан ёмон фикрлар, фахшу зино, қотиллик, ²²ўғрилик, тамагирлик, бадниятлик, маккорлик, нафсга берилганлик, ғайирлик, қуфр, манманлик ва нодонлик чиқади. ²³Ана шу ёмонликларнинг ҳаммаси инсоннинг ичидан чиқиб, уни ҳаром қилади.

Ғайрияхудий аёлнинг ишончи

²⁴ Исо у ердан чикиб, Тир ва Сидўн тарафларига келди. Бир уйга кирди ва буни ҳеч ким билиб қолишини истамас эди, лекин яширина олмади.

²⁵ Қизалоғини ёвуз рух чалган бир аёл Исо ҳақида эшитиб колди-да, тез келиб Унинг оёғига йиқилди. ²⁶ Бу аёл Суриянинг Финикия музофотида туғилган бўлиб, яҳудий эмас эди^а. Қизидан жинни қувиб чиқаришни Исодан илтимос қилди. ²⁷ Бироқ Исо унга:

– Аввал болалар тўйсин, болалардан нонни олиб итларга ташлаш яхши эмас, – деди. ²⁸ Аёл:

– Худди шундай, Ҳазрат, лекин итлар ҳам болалар дастурхонидан тўкилган ушоқларни териб ейди-ку, – деб жавоб берди. ²⁹ Исо унга:

– Бор, мана шу гапинг учун қизингдан жин чикиб кетди, – деди.

³⁰ Аёл бориб уйига келганда, қизини жиндан қутулиб, тўшакда ётган ҳолда кўрди.

Исонинг кар-соқовни тузатиши

³¹ Исо Тир ва Сидўн чегарасидан жўнаб, Ўнкент вилоятидан ўтиб, яна Жалила қўли бўйига келди. ³² Исонинг олдида бир кар-соқовни келтириб, унга қўл тегизишини сўрашди. ³³ Исо у одамни халойиқ орасидан олиб чикиб бир четга тортди-да, бармоқларини унинг кулоқларига тикиб қўйди ва тупуриб тилига тегизди. ³⁴ Кейин осмонга қараб, чуқур хўрсинди-да, унга:

– Эффатаҳ! – деди. Бу сўзнинг таржимаси «Очил!» демакдир.

³⁵ Шу онда у одамнинг кулоқлари очилиб, тилга кирди, равонгина гапира бошлади.

³⁶ Исо у ердагиларга, буни ҳеч кимга айтманглар, деб буюрди. Бироқ У одамларга қанча ман этса ҳам, улар янада кўпроқ ошкор этишарди. ³⁷ Улар ҳаддан ташқари тонг қолиб: «У ҳамма нарсани яхши қилади, карларни эшитадиган, соқовларни гапирадиган қилади», – дейишарди.

---

^а 7:26 ЯХУДИЙ ЭМАС ЭДИ: аслида «юнон эди» (ғайрияхудийлар умуман юнон дейиларди).

8-БОБ

Исонинг 4000 кишини тўйдириши

¹ Ўша кунларда яна кўпдан-кўп одам йиғилган эди. Ейиш учун ҳеч нарсалари қолмаганда, Исо шогирдларини ёнига чакириб деди:

² – Халққа ачинапман. Уч кундан бери Менинг олдимда туришибди ва ейдиган ҳеч нарсалари йўқ. ³ Агар уларни уйларига овқат бермай жўнатиб юборсам, йўлда ҳолдан тоядилар, чунки баъзилари олис ерлардан келишган.

⁴ Шогирдлари бунга жавобан:

– Уларни тўйдириш учун бу саҳрода ким қаердан нон топа оларди? – дейишди.

⁵ – Қанча нонларингиз бор? – сўради Исо.

– Еттита, – деди шогирдлар.

⁶ Шундан кейин Исо халққа ерга ўтиришни буюрди. Еттита нонни олиб, шукрона дуосини ўқиб синдирди ва тарқатиш учун шогирдларига берди. Шогирдлар халққа тарқатишди. ⁷ Уларда бир оз балиқ ҳам бор эди. Исо дуо ўқиб, буларни ҳам тарқатишни буюрди. ⁸ Халқ еб тўйди. Ортиб қолган бурдаларни теришганда, етти сават чиқди. ⁹ У ерда тўрт мингга яқин одам бор эди.

Исо ҳалойикка жавоб берди ¹⁰ ва тезда шогирдлари билан қайикка тушиб, Далманута юртига сузиб ўтди.

Исодан далил сўраш

¹¹ Фарзийлар Исонинг олдига бориб, У билан баҳслаша бошладилар. Уни синаб кўриш мақсадида кўкдан далил кўрсатишини сўрадилар. ¹² Лекин Исо чуқур хўрсинди:

– Нега бу авлод далилни талаб қияпти? Сизларга айтиб кўяй, бу авлодга ҳеч қандай далил кўрсатилмайди!

¹³ Шундай деди-ю, уларни қолдириб, яна қайикка тушди ва нариги қирғоққа сузиб ўтди.

Онгсиз шогирдларни қойиш

¹⁴ Шогирдлар ўзлари билан нон олишни унутибдилар. Қайикда биттагина нондан бошқа нарса йўқ эди. ¹⁵ Шу орада Исо шогирдларини огохлантириб:

– Менга қаранглар, фарзийларнинг ва Ҳироднинг хамиртурушидан эҳтиёт бўлинглар! – деди.

¹⁶ Улар ўзларича: «Буни нон олмаганимиз учун айтди, чоғи», – деб фикр юритишди. ¹⁷ Исо буни билиб қолиб, уларга деди:

– Нега сизлар, нонимиз йўқ, деб қайғуряпсизлар? Ҳали ҳам тушунмаяпсизларми, англамаяпсизларми? Ҳали ҳам юрагингиз сўқирми? ¹⁸ Нахотки кўзларингиз бўлиб, кўрмайсизлар, кулоқларингиз бўлиб, эшитмайсизлар? Эсингизда йўқми? ¹⁹ Мен бешта нонни синдириб, беш минг кишига бўлиб берганимда, сизлар нон бурдаларидан неча сават териб олдинглар?

– Ўн икки сават, – деди улар.

²⁰ – Мен еттита нонни синдириб, тўрт минг кишига бўлиб берганимда, бурдаларидан неча сават териб олдинглар?

– Етти сават, – дейишди.

²¹ – Ҳали ҳам англамадингларми? – деди уларга Исо.

Исонинг кўрни соғайтириши

²² Исо Байтсайда қишлоғига келди. Унинг олдида бир кўрни олиб келиб, унга қўл тегизишини сўрашди. ²³ Исо кўрнинг қўлидан ушлаб, қишлоқ ташқарисига олиб чиқди. Кўзларига тупуриб, қўлларини унинг бошига қўйди-да:

– Бирон нарса кўряпсанми? – деб сўради. ²⁴ Кўр бошини кўтариб:

– Одамларни кўряпман, лекин улар менга юраётган дарахтлардай туюлмоқдалар, – деди.

²⁵ Шундан кейин Исо қўлларини яна кўрнинг кўзларига тегизиб, унга бир қарашни буюрди. У кўзларини очиб қараса, соғайиб қолган, ҳамма нарсани аниқ кўраётган эди. ²⁶ Исо уни уйига жўнатаркан:

– Қишлоққа кирма, [қишлоқда ҳеч кимга буни айтма,] – деди.

Бутруснинг Масихни тан олиши

²⁷ Исо ўз шогирдлари билан Филип Кесариясига мансуб қишлоқларга кетди. Йўлда У шогирдларидан:

– Одамлар Мени ким деб ҳисоблайдилар? – деб сўради.

²⁸ Шогирдлар деди:

– Баъзилари Яхё пайғамбар деб, бошқалари Илёс пайғамбар деб, яна бирлари эса *ўтган* пайғамбарлардан бири деб ҳисоблайдилар.

²⁹ Исо улардан сўради:

– Сизлар-чи, Мени ким деб ҳисоблайсизлар?

Бутрус Унга жавоб бериб:

– Сен Масихсан^a, – деди.

³⁰ Бундан сўнг Исо, Мен ҳақимда ҳеч кимга гапирманглар, деб шогирдларига катъий буюрди.

Исо Ўз ўлими ҳақида

³¹ Инсон Ўғли^b кўп азоб чекиши, оксоқоллар, олий рухонийлар ва уламолар томонидан рад қилиниб, ўлдирилиши, учинчи куни эса қайта тирилиши керак, деб Исо шогирдларига уқтира бошлади. ³² Бу ҳақда очикдан-очик гапирар эди. Шунда Бутрус Исони четга тортиб, фикридан айнитишга ҳаракат қилди. ³³ Лекин Исо ўгирилиб шогирдларини кўрди-да, Бутрусга таъна қилди:

– Йўқол кўзимдан, шайтон! Сен Худонинг ишларини эмас, инсон ишларини ўйлаяпсан, – деди.

³⁴ Шундан сўнг Исо халқ билан шогирдларини олдига чакириб деди:

– Кимда-ким Менга эргашишни истаса, ўзидан кечсин ва ўз хочини кўтариб^c, орқамдан юрсин. ³⁵ Ким жонини аямоқчи бўлса, жонини йўкотади. Ким Мен ва Инжил учун жонини берса, жонини қутқаради. ³⁶ Агар инсон бутун дунёни эгаллаб олса-ю, ўз жонига зарар келтирса, бундан унга нима фойда? ³⁷ Инсон ўз жони эвазига қандай тўлов топиб бераркан? ³⁸ Кимки бу вафосизу гуноҳкор насл орасида Мендан ва Менинг сўзларимдан уялар экан, Инсон Ўғли ҳам муқаддас фаришталар билан бирга Отасининг улуғворлигида келганда, ундан уялади.

^a 8:29 МАСИХ: луғатга қаранг.

^b 8:31 ИНСОН ЎҒЛИ: Исо Масихнинг унвони; луғатга қаранг.

^c 8:34 ЎЗ ХОЧИНИ КЎТАРИШ: Луқо 9:23 даги изохга қаранг.

9-БОБ

Исо киёфасининг ўзгариши

¹ Исо уларга яна деди:

– Сизларга чинини айттайин, бу ерда турганлардан баъзилари борки, улар Худо Шохлиги кудрат билан келишини кўрмагунча, ўлим кўрмайдилар.

²Орадан олти кун ўтгач, Исо Бутрус, Ёқуб ва Юханнони алоҳида баланд бир тоққа олиб чиқди. У ерда, уларнинг кўзи олдида Исонинг киёфаси ўзгариб кетди. ³Унинг кийимлари яркираб, қордай оппоқ тусга кирдики, ер юзида ҳеч бир кир ювувчи бундай оқартира олмас эди.

⁴Тўсатдан шогирдларга Илёс билан Мусо пайғамбарлар кўринди. Улар Исо билан суҳбатлашаётган эдилар. ⁵Шунда Бутрус Исога:

– Устоз! Бизлар учун бу ерда бўлиш жуда ёқпти. Учта чайла ясайлик, бириси Сенга, бириси Мусога, бириси Илёсга, – деди. ⁶Лекин у нима дейишини билмас эди, уларни жуда ваҳима босган эди.

⁷Шу пайтда бир булут пайдо бўлиб, уларга соя солди. Булут ичидан:

– Бу Менинг севикли Ўғлимдир, Унга қулоқ солинглар! – деган садо келди.

⁸Бирданига шогирдлар атрофларига қараб, ёлғиз Исодан бошқа ҳеч кимни ёнларида кўришмади.

⁹Тоғдан тушаётганларида Исо уларга:

– Инсон Ўғли ўлиб тирилмагунча, бу кўрганларингни ҳеч кимга айтманглар, – деб буюрди. ¹⁰Улар эса бу сўзни дилига тугиб олиб, ўлиб тирилиш ўзи нима экан, деб ўзаро фикрлашар эдилар. ¹¹Исодан сўрадилар:

– Нега уламолар, *қиёматдан* олдин Илёс пайғамбар келиши керак, деб айтадилар?

¹²Исо уларга жавобан деди:

– Тўғри, аввало Илёс пайғамбар келиб, ҳамма нарса-ни йўлга қўяди. Хўш, қандай қилиб Инсон Ўғли кўп азоб чекиши ва хўрланиши керак, деган оятлар ҳам бор?

¹³Бироқ Мен сизларга шуни айтаман: Илёс аллақачон

келди ва, у ҳақида ёзилганидек, у билан ўз билганларича қилдилар^а.

Жин урган болани соғайтириш

¹⁴ Исо қолган шогирдлари ёнига қайтиб келгач, уларнинг атрофида кўп халойиқни ва улар билан бахшлашаётган уламо-ларни кўрди. ¹⁵ Халойиқ Исони кўриши биланок ҳаммаси ажабланиб кетишди. Унинг олдига югуриб бориб, салом беришди.

¹⁶ Исо уламолардан:

– Улар билан нималар тўғрисида бахшлашаёсизлар? – деб сўради. ¹⁷ Халойиқ орасидан кимдир жавоб берди:

– Устоз! Мен Сенинг олдинга ўғлимни олиб келдим, мана уни тилсиз руҳ урган. ¹⁸ Ёвуз руҳ уни қаерда тутиб олса, ерга йиқитиб судрайди. Унинг оғзидан кўпик чиқади, тишларини ғичирлатиб қотиб қолади. Сенинг шогирдларингга, руҳни қувиб чиқаринглар, дедим, лекин улар эплашолмади.

¹⁹ Исо бунга жавобан:

– Эй имонсиз авлод! Қачонгача сизлар билан бўламан? Қачонгача сизларга чидайман? Олдимга келтиринглар болани! – деди.

²⁰ Болани Исонинг олдига келтиришди. Ёвуз руҳ Исони кўриши биланок, болани қалтиратиб ташлади. Бола ерга йиқилди-ю, оғзидан кўпик окизганча ағнаб ётаверди. ²¹ Исо унинг отасига қараб:

– У бу ахволга тушганига неча вақт бўлди? – деб сўради.

– Болалигидан шунақа. ²² Руҳ уни ҳалок қилмоқчи бўлиб кўп мартаба оловга, сувга ташлади. Агар қўлингдан келса, бизларга раҳм қил, ёрдам бергин, – деди. ²³ Исо унга:

– Қўлимдан келсами? Тўғриси, сен бир оз бўлса ҳам ишона олсанг эди! Ўтиқодли киши ҳамма имконга эга бўлади, – деди. ²⁴ Шу он боланинг отаси кўз ёши билан ҳайкириб:

– Ўтиқод қиламан, Раббий! Ўтиқодсизлигимдан қутқаргин! – деди.

---

^а 9:13 Бу ерда Масихнинг келишига ҳозирлик кўрган Яхё пайғамбарнинг рамзи бор; яна қаранг: 1:1-8, 6:14-29, Матто 17:11-13, Римликлар 11:2-3.

²⁵ Халқ югуришиб йиғилаётганини кўрган Исо ёвуз рухга дўқ килиб:

– Эй соқов ва кар рух, Мен сенга буюраман: боладан чик ва қайтиб унга кирма! – деди.

²⁶ Шунда рух қаттиқ қичкириб юборди-да, болани шиддат билан қалтиратиб ундан чиқиб кетди. Бола ўликдай бўлиб қолганидан, кўплар уни ўлди, деб айтишди. ²⁷ Лекин Исо уни қўлидан ушлаб кўтарди, бола оёққа турди.

²⁸ Исо уйга кирди. У ёлғиз экан, шогирдлари Ундан:

– Нега биз жинни қувиб чиқаролмадик? – деб сўрадилар.

²⁹ Исо уларга деди:

– Бу тоифа жинларни ибодатдан^а бошқа йўл билан қувиб бўлмайди.

Иккинчи марта Исо Ўз ўлими ҳақида

³⁰ Улар у ердан жўнаб, Жалила юрти орқали юриб ўтдилар. Исо эса буни ҳеч ким билиб қолишини истамас эди. ³¹ У шогирдларига таълим бериб, шундай деди:

– Инсон Ўғли одамлар қўлига тутиб берилади. Уни ўлдиришади, ўлдиришгандан уч кун кейин эса У қайта тирилади.

³² Шогирдлар эса бу сўзларни тушунмасалар-да, аммо Ундан сўрашга ҳам ботина олмадилар.

Энг катта ким?

³³ Исо Кафарнаҳум шаҳрига келди. Уйда бўлганда, шогирдларидан сўради:

– Йўлда кетаётганингизда нималар ҳақида баҳслашдинглар?

³⁴ Улар индамадилар, йўлда улар ким энг катта деб баҳслашган эдилар.

³⁵ Исо ўтириб, ўн икки шогирдини ёнига чақирди:

– Ким биринчи бўлишни истаса, ҳаммининг охирида турсин ва ҳаммага хизматкор бўлсин, – деди.

³⁶ Сўнгра бир болани олиб, уни ўрталарида турғизиб қўйди ва болани кучоқлаганча, шогирдларига деди:

---

^а 9:29 Бошқа қадимги қўлёзмалар бўйича, «ибодат ва рўза».

³⁷ – Ким шундай болалардан бирини Менинг номимдан қабул қилса, у Мени қабул қилган бўлади. Ким Мени қабул қилса, у Мени эмас, балки Мени Юборганни қабул қилган бўлади.

Масихга шогирд бўлиш ҳақида

³⁸ Юҳанно Исога:

– Устоз! Сенинг номинг билан жин қувиб чиқараётган бир одамни кўриб қолдик. У биз билан юрмапти, деб унга буни ман қилдик, – деди. ³⁹ Исо шундай деди:

– Ман қилманг! Чунки Менинг номим билан мўъжиза яратган ҳеч ким дарров Мени ёмонлай олмайди. ⁴⁰ Ким сизга қарши бўлмаса, у сиз томонда. ⁴¹ Ким сизга Менинг номим учун, Масих уммати бўлганингиз учун бир пиёла сувгина ичирса ҳам, сизларга чиндан айтаманки, у ўз мукофотидан қурук қолмас.

Йўлдан озиш ва оздириш ҳақида

⁴² «Ким Менга ишонган шу кичиклардан биронтасини йўлдан оздирса, унинг бўйнига бир тегирмон тошини осиб денгизга ташланиши у учун яхшироқ бўлар эди.

⁴³ Агар қўлинг сени йўлдан оздирса, уни чошиб ташла. Икки қўлинг билан сўнмас дўзах ўтига йўлиққанингдан кўра, майиб бўлиб абадий ҳаётга эришганинг яхшироқдир. ⁴⁴ [Дўзахиларнинг курти ҳам ўлмас, ўти ҳам сўнмас.] ⁴⁵ Агар оёғинг сени йўлдан оздирса, уни чошиб ташла. Икки оёғинг билан сўнмас дўзах ўтига ташлангандан кўра, чўлоқ бўлиб абадий ҳаётга эришганинг яхшироқдир. ⁴⁶ [Дўзахиларнинг курти ҳам ўлмас, ўти ҳам сўнмас.] ⁴⁷ Агар кўзинг сени йўлдан оздирса, уни ўйиб ташла. Икки кўзинг билан ўтли дўзахга ташлангандан кўра, бир кўз билан Худонинг Шоҳлигига кирганинг яхшироқдир. ⁴⁸ Дўзахиларнинг курти ҳам ўлмас, ўти ҳам сўнмас.

⁴⁹ Ҳамма ҳам ўтда покланади^а, ҳар бир қурбонлик тузга буланади. ⁵⁰ Туз – яхши нарса. Лекин туз ўз шўрлигини

---

^а 9:49 **ЎТДА ПОКЛАНАДИ:** аслида «ўт билан тузланади», синовдан ўтишимизни билдиради. Таврот, Левилар 2:13-оятига кўра, Худога келтирилган қурбон гўштини тузлаш керак эди; яна қаранг: Матто 5:13, Колосаликлар 4:6.

йўқотса, уни яна нима билан шўр қиласизлар? Гапингиз тузли бўлсин, ўзаро тинч-тотув яшанглар».

10-БОБ

Никоҳ ва ажралиш ҳақида

¹ Исо у ердан кетиб, Яхудия ўлкасига ва Ўрдун дарёсининг нарёғига келди. Унинг атрофига яна кўп халқ йиғилди, У Ўз одати бўйича одамларга яна таълим бера бошлади. ² Баъзи фарзийлар Уни синаб кўрмоқ ниятида яқинлашиб:

– Эр ўз хотинидан ажралишига ижозат бериладими? – деб сўрадилар. ³ Исо бунга жавобан:

– Мусо сизларга нимани буюрган эди? – деб сўради.

⁴ – Мусо эркак талоқ хатини ёзиб хотинидан ажралишига ижозат берган эди, – дейишди. ⁵ Исо уларга жавоб бериб деди:

– Бағри тошлигингиз учун Мусо сизларга бу амрни ёзиб қолдирган. ⁶ Аслида Худо дунёни яратишиданок одамларни эркак ва хотин қилиб яратди. ⁷ *Тавротда ёзилишича*: «Шунинг учун эр киши ота-онасини қолдириб, ⁸ ўз хотинига ёпишиб қолади ва иккови бир тан бўлади»^a. Бунга кўра, улар энди икки эмас, балки бир тан ҳисобланади. ⁹ Худо бирга қўшган-ни бандаси ажратмасин.

¹⁰ Уйга келганларида, шогирдлар яна шу ҳақда Исодан сўрадилар. ¹¹ У уларга деди:

– Ким ўз хотини билан ажралиб бошқасига уйланса, у хотинига нисбатан зино қилган бўлади. ¹² Хотин ҳам агар ўз эридан ажралиб бошқасига тегса, зино қилган бўлади.

Исонинг болаларни дуо қилиши

¹³ Уларнинг пешанасига кўлини кўйсин, деб Исонинг олдига болаларни келтиришарди. Шогирдлар эса етаклаб келувчиларни қойиб қўйишди. ¹⁴ Исо буни кўрганда, ғазабланиб деди:

– Болаларга йўл қўйинглар, Менинг олдимга келишига тўсқинлик қилманглар! Мана, Худонинг Шохлиги

^a 10:6-8 қаранг: Ибтидо 1:27, 2:24, 5:2, Эфесликлар 5:31.

бундайларникидир. ¹⁵ Сизларга чинини айтайин: ким Худо-нинг Шоҳлигини бола каби қабул қилмаса, унга ҳеч кирол-майди.

¹⁶ Кейин болаларни кучоқлаб, уларнинг пешаналарини силаб дуо қилди.

Бойлик ва абадий ҳаёт

¹⁷ Исо йўлга чиқаётганда, кимдир югуриб келиб, Унинг олдида тиз чўкди-да:

– Валинеъмат Устозим! Абадий ҳаёт насиб бўлмоғи учун нима қилишим керак? – деб сўради. ¹⁸ Исо унга деди:

– Нега Мени валинеъмат дейсан? Биргина Худодан бошқа ҳеч ким валинеъмат эмас-ку. ¹⁹ Сен илоҳий амрларни биласан: «Зино қилма. Одам ўлдирма. Ўғрилиқ қилма. Сохта гувоҳлик берма. Бировнинг ҳақини ема. Ота-онангни хурмат қил».

²⁰ У киши Исога жавоб қайтариб:

– Устозим! Буларнинг ҳаммасига ёшлигимдан буён риоя қилиб келаман, – деди. ²¹ Исо унга қаради ва яхши кўриб қолди.

– Сенга бир нарса етишмайди, – деди унга. – Бор, нимага эга бўлсанг, ҳаммасини сотиб, пулини камбағалларга бўлиб бер. Шундагина осмонда хазинанг бўлади. Кейин кел, [хочни олиб] орқамдан юр.

²² Бу сўзлардан бойнинг таъби хира бўлди, чунки унинг мол-мулки кўп эди. У қайғуриб қайтиб кетди.

²³ Исо атрофга кўз югуртириб шогирдларига деди:

– Пул-дунёси борларнинг Худо Шоҳлигига киришлари нақадар қийин!

²⁴ Шогирдлар бу сўзларни эшитиб, ақллари шошди. Исо эса қайта бошдан сўз олди:

– Болаларим, бойликка умид боғлаганлар Худо Шоҳлигига киришга қанчалик қийналади! ²⁵ Бой одамнинг Худо Шоҳлигига киришидан кўра, туянинг игна тешигидан ўтиши осондир.

²⁶ Шогирдлар хаддан ташқари ажабланиб ўзларича:

– Ундай бўлса, ким нажот топа оларкан? – дейишди.

²⁷ Исо уларга кўзини тикиб:

– Одамларга бу имконсиз, лекин Худога эмас. Чунки Худо ҳамма имконга эгадир, – деди.

²⁸ Бутрус сўз олиб Исога:

– Мана, биз ҳамма нарсани қолдириб, Сенинг орданган эргашиб келдик, – деди. ²⁹ Исо бунга жавобан деди:

– Сизларга ростини айтсам, ким Мен ва Инжил учун уй-жой, ака-ука, опа-сингил, ота-она, хотин-болаларини ёки ер-мулкини ташлаб кетса, ³⁰ у хозир, бу дунёдаёқ дучор бўлаётган қувғинлар орасида юз хисса ортиқ уй-жойлар, ака-укалар, опа-сингиллар, ота-оналар, болалар ва ерларга эга бўлади, келажак дунёда эса абадий ҳаётга сазовор бўлади. ³¹ Лекин кўп биринчилар охириги ва охиригилар эса биринчи бўладилар.

Исо учинчи марта Ўз ўлими ҳақида

³² Қуддусга қараб йўл босар эдилар. Исо олдинда кетаётган эди. Шогирдлари ҳайрон эди, бошқалар эса кўриқиб-кўриқиб эргашаётган эдилар. Исо ўн икки шогирдини ёнига чакириб, яна Ўзи билан нима юз бериши тўғрисида сўзлай бошлади:

³³ – Мана, биз энди Қуддусга кириб боряпмиз. У ерда Инсон Ўғли олий руҳонийлар ва уламолар қўлига тутиб берилди. Улар Уни ўлимга маҳкум қилиб, мажусийларга топширадилар. ³⁴ Улар Уни ҳақорат қиладилар, камчиладилар, юзига тупурадилар ва Уни ўлдирадилар. Лекин уч кундан сўнг У қайта тирилади.

Ёқуб билан Юҳаннонинг тилаги

³⁵ Забадий ўғиллари Ёқуб билан Юҳанно Исонинг олдига келиб:

– Устоз, бизнинг бир тилагимиз бор, уни биз учун бажо келтиришингни истаймиз, – дейишди.

³⁶ – Сизлар учун нима қилишимни истайсизлар? – сўради Исо. ³⁷ Улар:

– Сен улуғвор даргоҳингда бўлганигда, биримиз Сенинг ўнг томонингда, бошқамиз эса чап томонингда ўтиришимизга рухсат бергин, – дейишди. ³⁸ Исо уларга:

– Сизлар нима сўраётганингизни билмайсизлар. Мен ичадиган *заққум* косани сиз ича оласизларми? Мен ботадиган қайғу-аламларга ботиб чидаёласизларми? – деди. ³⁹ Улар:

– Чидаёламиз, – деб жавоб беришди. Исо уларга деди:

– Сизлар-ку Мен ичадиган *заққум* косани ичиб, ботадиган кайғу-аламларимга ўзингиз ҳам дучор бўласизлар. ⁴⁰Аммо Менинг ўнг ва чап томонимда ўтиришга рухсат бериш Менинг ихтиёримда эмас. Бу ўрин кимларга аталган бўлса, уларники бўлади.

⁴¹Қолган ўнала шогирд бунни эшитиб, Ёқуб билан Юҳаннодан аччиклана кетишди. ⁴²Исо эса уларни ёнига чакириб, деди:

– Биласизларки, халқларнинг ҳокимлари ҳисобланганлар ҳокимлик қилишдан қолишмайдилар, катта амалдорлар элга ўз ҳукмини ўтказадилар. ⁴³Аммо сизларнинг орангизда бундай бўлмасин. Аксинча, орангизда ким катта бўлишни истаса, сизларга хизматда бўлсин. ⁴⁴Орангизда ким биринчи бўлишни истаса, ҳаммангизга қул бўлсин. ⁴⁵Чунки Инсон Ўғли^а ҳам Ўзига хизмат қилдириш учун эмас, балки Ўзи хизмат қилиш ва Ўз жонини фидо қилиб, кўпларни кутқариш учун келган.

Ерихо шаҳридаги кўрнинг кўзини очиш

⁴⁶Улар Ерихо шаҳрига келдилар. Шаҳардан яна чикиб кетаётганларида, Исога Ўз шогирдлари ҳамда бир талай халойиқ эргашиб бораётган эди. Йўл чеккасида Тимейнинг ўғли кўр Бартимей садака сўраб ўтирган эди. ⁴⁷У носиралик Исо ўтиб кетаётганини эшитиб:

– Эй Довуд Ўғли^б Исо, менга раҳм қил! – деб бакира бошлади. ⁴⁸Кўп одамлар эса уни қойиб, жим бўлишга мажбур қилишди. Лекин у:

– Эй Довуд Ўғли, менга раҳм қил! – деб яна қаттиқроқ хайқирди.

⁴⁹Исо тўхтади ва у одамни ёнига чақиртирди. Кўрни чақиргани борганлар унга:

– Кўркма, ўрнингдан тур, У сени чақиряпти, – дейишди.

⁵⁰Кўр тўнини ечиб ташлаб, ўрнидан туриб кетди-да, Исонинг ёнига келди. ⁵¹Исо ундан сўради:

^а 10:45 ИНСОН ЎҒЛИ: Исо Масихнинг унвони; луғатга қаранг.

^б 10:47 ДОВУД ЎҒЛИ: Исо Масихнинг унвони; луғатга қаранг, яна қаранг: 12:35-37.

– Сен Мендан нима истайсан?

– Устозим, кўзларим кўрсин! – деди кўр. ⁵² Исо унга:

– Бор, ишончинг сени кутқарди, – деди.

Ўша заҳоти кўрнинг кўзлари очилиб кетди. У Исонинг ортидан эргашиб йўл юрди.

11-БОБ

Исонинг Қуддусга тантанали кириши

¹ Қуддусга яқинлашиб, Зайтун тоғи этагидаги Байтфагия ва Байтания қишлоқларига келганларида, Исо шогирдларидан иккитасини жўната туриб деди:

² – Қаршингиздаги қишлоққа боринглар. У ерга киришингиз биланок, ҳеч ким минмаган, боғлаб қўйилган ҳўтикни топинглар. Уни ечиб бу ерга олиб келинглар. ³ Агар ким сизлардан: «Нима қиляпсизлар?» деб сўраб қолса, «У Раббимизга керак, У уни дарҳол бу ерга қайтариб юборади», деб жавоб беринглар.

⁴ Улар бориб, кўчада дарвоза ёнида боғлаб қўйилган ҳўтикни топиб, ечиб олишди. ⁵ У ерда турган бир неча киши уларга:

– Нима қиляпсизлар? Нега ҳўтикни ечяпсизлар? – дейишди.

⁶ Шогирдлар Исо буюрганидек жавоб беришди, одамлар уларни қўйиб юборишди. ⁷ Ҳўтикни Исонинг олдига олиб келишди. Унинг устига кийимларини ёзиб қўйишди, Исо унга минди. ⁸ Кўпчилик ўз кийимларини йўлга пойандоз қилди. Бошқалар эса даштдаги дарахтлардан яшил новдаларни кесиб, йўлга тўшадилар. ⁹ Олдинда ва орқада юраётганлар:

«Нажот бергин!»^a

Худованд номидан Келаётган муборак!

¹⁰ Отамиз Довуднинг яқинлашган шоҳлиги мангу бўлсин!

Қўқлардан нажот келсин!»

– деб ҳайқирар эдилар.

---

^a 11:9 НАЖОТ БЕРГИН: аслида «хўшаъно» деган Забур ояти, қутилган Нажоткор – Масихга қаратилган нидо; айнан қаранг: 117:25-26.

¹¹ Исо Қуддусга кириб келиб, маъбадга^а борди. Ҳамма нарсани кўздан кечириб, вақт кеч бўлиб колди, деб ўн икки шогирди билан Байтания қишлоғига кетди.

Қуриб қолган анжир дарахти

¹² Эртаси кун Байтаниядан чиққанларида, Исо оч колди. ¹³ У узоқдан барглар билан қопланган бир анжир дарахтини кўриб колди, бирон нарса топилармикин, деб унга яқинлашди. Дарахтнинг ёнига келиб, баргдан бошқа ҳеч нарса тополмади; чунки анжир териш вақти эмас эди. ¹⁴ Исо дарахтга қараб:

– Бундан кейин абадий сенинг мевангни егувчи бўлма-син! – деди.

Шогирдлари ҳам бу гапни эшитишди.

Олди-сотди қилувчиларни маъбаддан қувиш

¹⁵ Сўнг Қуддусга келишди. Исо маъбадга кириб, ичкарида олди-сотди қилаётганларни қувиб чиқара бошлади. Саррофларнинг хонтахталарини, кабулар сотувчиларнинг курсиларини ағдариб юборди. ¹⁶ Маъбад ичида бирон нарса кўтариб ўтишга ҳам рухсат бермади.

¹⁷ Исо халққа таълим бераётиб деди:

– *Тавротда*: «Менинг уйим барча халқлар ибодат қиладиган уй деб аталгай», – деб ёзилмаганми? Сизлар эса Худонинг уйини қароқчилар уясига айлантириб юбориб-сизлар!

¹⁸ Уламолар ва олий руҳонийлар буни эшитганда, Исони ҳалок этиш чорасини топмоқ пайига тушдилар. Аммо бутун халқ Унинг таълимотига маҳдиё эди, шунинг учун Ундан ҳайқар эдилар.

¹⁹ Кеч бўлгач, Исо шаҳардан ташқарига чиқиб кетди.

Ибодат ва ишонч ҳақида

²⁰ Эрта билан улар яна анжир дарахти ёнидан ўтиб қарашсаки, дарахт илдизигача қуриб қолган экан. ²¹ Бутрус бўлган ходисани эслаб, Исога:

---

^а 11:11 МАЪБАД: луғатта ва маъбад харитасига қаранг.

– Устоз! Қара, Сен лаънатлаган анжир дарахти куриб қолибди, – деди. ²² Исо бунга жавобан айтди:

²³ – Худога ишончингиз бўлсин. Сизларга гапим шуки, агар ким бу тоққа: «Кўпорилиб денгизга отил», деса-ю, ўз калбида шубҳаланмай, айтгани бажо келишига қаттиқ ишонса, айтгани бўлади. ²⁴ Бинобарин, сизларга айтаман: сиз ибодатда нимаики сўрасангиз, олишингизга ишонинглар ва эришасизлар. ²⁵ Ибодат қилиб турганингизда бировда гинангиз бўлса, уни кечириб юборинг, токи осмондаги Отангиз ҳам сизларнинг гуноҳларингизни кечирсин. ²⁶ [Агар сизлар бошқаларнинг айб-гуноҳларини кечирмасангизлар, осмондаги Отангиз ҳам сизларни кечирмайди.]

Исонинг ваколати ҳақида савол

²⁷ Улар яна Қуддусга келдилар. Исо маъбадда айланиб юрган эди, олий рухонийлар, уламолар ва оқсоқоллар Унинг олдига келиб ²⁸ сўрадилар:

– Сен бу мўъжизаларни қандай куч билан қиляпсан? Буларни қилиш учун Сенга ким ваколат берган?

²⁹ Исо уларга шундай жавоб берди:

– Мен сизларга бир савол берай. Менга жавоб берсангизлар, Мен ҳам бу ишларни қандай ваколат билан қилаётганимни сизларга айтаман. ³⁰ Яхё пайғамбар халқни сувда тавба қилдириш учун Худодан^а ваколат олганмиди, ёки инсонданми? Жавоб беринглар Менга.

³¹ Улар ўзларича мулоҳаза юрита бошлашди: «Агар Худодан^б десак, У: Нега Яхёга ишонмадингизлар? – дейди. ³² Аммо инсондан десак-чи?»

Ваҳоланки, улар халқдан кўрқардилар, чунки ҳаммалари Яхёни ҳақиқий пайғамбар деб ҳисобларди. ³³ Хуллас, улар Исога жавобан:

– Билмаймиз, – дейишди. Исо уларга:

– У ҳолда Мен ҳам қандай ваколат билан бу ишларни қилаётганимни сизларга айтмайман, – деб жавоб берди.

^а 11:30 ХУДОДАН: аслида «осмондан».

^б 11:31 ХУДОДАН: аслида «осмондан».

12-БОБ

Ёвуз боғбонлар ҳақида масал

¹ Исо халққа масаллар орқали сўзлай бошлади:

«Бир одам узумзор барпо қилибди. Атроф-теварагини панжара билан ўраб, узум сиқадиган исканжа қуриб, қўриқчи минораси ўрнатибди-да, боғни боғбонларга ижарага бериб, ўзи вақтинча бошқа мамлакатга кетибди.

² Мавсумида узумзорнинг ҳосилидан олиш учун боғбонларнинг олдига бир хизматкорини юборибди. ³ Боғбонлар эса уни тутиб уришибди ва ҳеч нарса бермасдан қайтариб юборишибди. ⁴ Боғ эгаси яна бошқа бир хизматкорини уларнинг олдига юборибди. Улар эса тош билан унинг бошини ёриб, хўрлаб чиқариб юборишибди. ⁵ Яна бошқасини йўллабди, унисини эса ўлдиришибди. Бошқа бир қанча хизматкорини юбораверибди, аммо боғбонлар уларнинг баъзисини уриб, баъзисини ўлдиришибди.

⁶ Боғ эгасининг энди биргина одами қолибди, у ҳам бўлса, севикли ўғли экан. У: „Ўғлимни хурмат этарлар“, – деб, боғбонлар олдига уни юборибди. ⁷ Лекин улар бир-бирига:

– Бу меросхўр-ку! Қани, уни ўлдирамыз, шунда мерос бизга қолади, – дейишибди. ⁸ Ўғлини ушлаб, ўлдириб, боғдан ташқарига чиқариб ташлашибди.

⁹ Энди боғ эгаси нима қилар экан? У келиб боғбонларни ўлдиради, боғини эса бошқаларга топширади.

¹⁰ Наҳотки сизлар шу оятни ҳеч ўқимаган бўлсангиз:

„Бинокорлар кераксиз деб ташлаган тош

Нақ бинонинг пештоқидан жой олди.

¹¹ Бу Худованд иродаси туфайлидир,
Бизга эса ажойибот тимсолидир“»^а.

¹² Дин пешволари бунини эшитиб, Исони қўлга олишга интилдилар. Чунки У бу масални ўзлари ҳақида айтганини тушундилар. Бироқ халқдан қўрққанларидан, Уни қолдириб кетдилар.

^а 12:10-11 қаранг: Забур 117:22-23.

Худонинг хақи Худога

¹³ Исони тилидан тузоққа илинтириш учун Унинг олдига фарзийлардан ва Хирод одамларидан баъзиларини юбордилар. ¹⁴ Улар келиб:

– Устоз, – дедилар, – биз биламизки, Сен одилсан, бирор кишига хушомадгўйлик қилмайсан. Одамларга юз-хотир қилмасдан, Худонинг йўлини тўғри ўргатасан. Сенингча, Қайсарга^a солиқ тўлаш динга мувофиқми, ёки йўқ? Бизлар берайликми, бермайликми?

¹⁵ Исо уларнинг мунофиқлигини билар эди.

– Нима, Мени синаб кўрмоқчимисизлар? Менга бир динор^b олиб келинглар, бир кўраин, – деди.

¹⁶ Улар олиб келгач, Исо сўради:

– Бу сурат ва ёзув кимники?

– Қайсарники, – деди улар. ¹⁷ Исо уларга:

– Қайсарнинг хақини Қайсарга, Худонинг хақини Худога беринглар, – деди.

Буни эшитганлар жуда хайрон бўлдилар.

Қиёмат хақида савол

¹⁸ Бундан кейин ўликлар тирилмайди, деб айтадиган саддукийлар Исонинг олдига келиб, Ундан сўрадилар:

¹⁹ – Эй Устоз! Мусо пайғамбар бизга шундай ёзиб қолдирган: «Агар кимнинг акаси ўлиб, унинг хотини қолиб, аммо ундан фарзанд қолмаган бўлса, унда укаси акасининг хотинига уйланиб, у учун авлод яратсин»^c. ²⁰ Хўш, етти ака-ука бор экан. Биринчиси хотин олиб, насл қолдирмай ўлиб кетибди. ²¹ Иккинчиси ўша хотинни олиб, фарзанд кўрмай оламдан ўтибди. Учинчисининг бошига худди шу кўргилик тушибди. ²² Шунингдек, ака-укаларнинг еттови ҳам ўша хотинга уйланиб, фарзанд кўрмай оламдан ўтибдилар. Охирида хотин ҳам қазо қилибди. ²³ Хўш, қиёматда улар тирилганда,

^a 12:14 ҚАЙСАР: Рим императори; умуман ҳукмрон ҳокимият кўзда тутилади.

^b 12:15 ДИНОР: Рим империясидаги кумуш танга.

^c 12:19 яна қаранг: Ибтидо 38:8.

хотин қайси бирининг хотини саналар экан? Еттови ҳам унга уйланган эканлар-ку!

²⁴ Исо уларга шундай жавоб берди:

– Сизлар Муқаддас Китобни ҳам, Худонинг қудратини ҳам билмайсизлар, ана шу сабабдан адашяпсизлар. ²⁵ Ўликлар тирилганда, на уйланадилар ва на эрга тегадилар, балки бамисоли осмондаги фаришталардай бўладилар. ²⁶ Нахотки сизлар Мусонинг китобида, *ёнаётган* бута тўғрисидаги оятда Худонинг нима айтганини ҳеч ўқимаган бўлсангизлар? Худо Мусога: «Мен Иброҳимнинг Худоси, Исҳокнинг Худоси ва Ёқубнинг Худосиман», – деган ва шу тариқа ўликларнинг тирилишига ишора қилган. ²⁷ Чунки Худо ўликларнинг эмас, тирикларнинг Худосидир. Сизлар жуда ҳам адашяпсизлар.

Энг муҳим илоҳий амр

²⁸ Уламолардан бири уларнинг мунозара қилаётганини эшитиб, Исонинг уларга яхши жавоб бериб турганини кўрди. У Исонинг олдига келиб:

– Бутун илоҳий амрларнинг энг муҳими қайси бири? – деб сўради. ²⁹ Исо унга жавоб бериб деди:

– Бутун амрларнинг энг муҳими шу: «Тингла, эй Исроил! Раббимиз бўлган Худованд – ягона Худованддир. ³⁰ Раббинг бўлган Худовандни бутун калбинг билан, бутун жонинг билан, бутун онгинг билан ва бутун қувватинг билан севгин». Мана бу энг муҳим амр. ³¹ Иккинчиси эса ундан кам эмас, чунончи: «Ўзгани ўзинг каби севгин». Булардан буюк амр йўқ.

³² – Яхши гапирдинг, Устоз, – деди уламо Исога. – Худо ягона, Ундан бошқа худо йўқ, деб тўғри айтдинг. ³³ Уни бутун калб, бутун онг, бутун жон ва бутун қувват билан севиш, ўзгани эса ўзимизни севгандай севиш керак. Бу – ҳар қандай қурбон сўйиш ва назр-ниёз аташдан^а аълороқдир.

³⁴ Исо унинг оқилона жавоб берганини кўриб:

– Сен Худонинг Шохлигидан узоқда эмассан, – деди.

Шундан кейин бошқа ҳеч ким Ундан сўрашга журъат этмади.

---

^а 12:33 ҚУРБОН СЎЙИШ ВА НАЗР-НИЁЗ АТАШ: аслида «сўядиган ва бутунлай куйдирадиган қурбонликлар», яъни Тавротда буюрилган қурбонликларнинг айрим турлари.

Масих кимнинг ўғли?

³⁵ Исо маъбадда таълим бераётиб, савол ташлади:

– Қандай қилиб уламолар Масихни Довуднинг Ўғли дейдилар? ³⁶ Довуднинг ўзи Муқаддас Рух илҳоми билан деганки:

«Худованд менинг Раббимга айтди:

Ёвларингни оёқларинг остига йикитмагунимча,

Сен Менинг ўнг томонимда ўлтириб тургин»^a.

³⁷ Демак, Довуднинг ўзи Масихни Раббим деб атаган бўлса, қандай қилиб Масих унинг ўғли бўлади?

Кўпчилик халқ эса Исони иштиёқ билан тинглар эди.

Сохта диндорликка қарши огоҳлантириш

³⁸⁻³⁹ Исо халққа насиҳат қилиб яна шундай деди:

– Узун кийимлар кийиш, халқ йиғинларида алик олиш, ибодатхоналарда хурматли ўринда ва зиёфатларда тўрда ўтиришни яхши кўрадиган уламолардан эҳтиёт бўлинглар! ⁴⁰ Улар бева аёлларнинг уй-жойларини шилиб, хўжа кўрсинга узок дуо ўқийдилар. Мана шулар оғирроқ жазога дучор бўладилар.

Бева аёлнинг хайр-эхсони

⁴¹ Исо маъбад хазинаси қаршисида ўтириб, халқнинг садака қутисига қандай пул солаётганига қараб турар эди. Бир тўда бойлар анчагина пул ташладилар. ⁴² Бир камбағал бева аёл ҳам келиб, икки чақа^b ташлади.

⁴³ Шунда Исо шогирдларини ёнига чақириб деди:

– Сизларга чинини айтайин, бу камбағал бева аёл қутига пул ташлаганларнинг ҳаммасидан ҳам кўпроқ ташлади. ⁴⁴ Чунки бошқаларнинг барчаси ўзларининг ортиқча пулларидан ташладилар. Аммо бу аёл ўзининг тирикчилик ташвишларига қарамасдан, бор-йўғини ташлади.

^a 12:36 қаранг: Забур 109:1.

^b 12:42 ИККИ ЧАҚА: аслида «2 лепта, яъни 1 квадрант» (юнон пули «лепта» нинг паст қиммати Рим пули «квадрант» билан ҳам кўрсатилган).

13-БОБ

Исо охирзамон хакида

¹ Исо маъбаддан чикиб кетаётганда, шогирдларидан бири:

– Устоз, кара, нақадар чиройли тошлар, нақадар хашаматли бинолар! – деди. ² Исо унга жавоб бериб:

– Бу хашаматли биноларни кўряпсанми? Бу ерда бирор-бир гишт бутун қолмайди, ҳаммаси вайрон бўлади, – деди.

³ Исо Зайтун тоғида, маъбаднинг рўпарасида ўтирган вақтда Бутрус, Ёқуб, Юҳанно ва Идрис Ундан алоҳида сўрадилар:

⁴ – Бизга айт-чи, бу айтганларинг қачон юз беради? Буларнинг амалга ошишини кўрсатадиган белги қандай бўлади?

⁵ Исо шогирдларига қараб сўз бошлади:

«Хеч ким сизларни йўлдан оздирмаслиги учун эҳтиёт бўлинглар! ⁶ Чунки кўп кишилар Менинг номим билан келиб: „Мен У бўламан“, – деб кўпларни йўлдан оздирадилар. ⁷ Сиз йироқ-яқиндан уруш хабарларини эшитганда, чўчиманглар. Гарчи булар содир бўлиши керак бўлса-да, бу ҳали сўнгги ниҳоя эмас. ⁸ Халқ халққа қарши, подшоҳлик подшоҳликка қарши кўтарилади. Айрим жойларда зилзилалар, қахатчиликлар, қўзғолонлар бўлади. Бу ходисалар эса бамисли тўлғоқнинг бошидир.

⁹ Сизлар эса ўзингизга эҳтиёт бўлинглар. Чунки сизларни адлияга топшириб, ибодатхоналарда урадилар. Мен туфайли сизларни ҳокимлар ва подшоҳлар хузурида турғизиб қўядилар, сизлар эса Менинг гувоҳларим бўласизлар. ¹⁰ Чунки аввало барча халқларга Инжил Хушхабари тарғиб қилиниши лозим.

¹¹ Сизларни топшириш учун олиб бораётганларида, нима айтамиз, деб олдиндан ўйламанглар, қайғурманглар. Ўша соатда нима насиб этса, уни айтинглар. Чунки ўшанда сизлар эмас, балки Муқаддас Рух^а гапиради. ¹² Ака укасини, ота боласини ўлимга топширади. Болалар ўз ота-оналарига қарши чикиб, уларни ўлдирадилар. ¹³ Менинг номим туфайли ҳамма сизлардан нафратланади. Лекин охиригача чидаган қутулади».

---

^а 13:11 МУҚАДДАС РУХ; Имонлининг қалбида яшовчи Худо Рухи.

Буюк мусибат ва Исонинг оламга қайтиши

¹⁴ «Дониэл пайғамбар каромат қилиб айтган „дахшатли разолат“^а номуносиб жойда турганини кўрганингизда (ўқиган ўзи тушунсин!) Яхудияда бўлганлар тоғларга қочишсин. ¹⁵ Томнинг устида бўлганлар пастга тушиб уйдан бирон нарса олиб келиш учун уйига киришмасин. ¹⁶ Далада бўлганлар чопонини олгани орқасига қайтишмасин. ¹⁷ У кунларда ҳомиладор ва эмизикли аёлларнинг ҳолига вой! ¹⁸ Қочишингиз қишга тўғри келмаслиги учун ибодат қилинглар. ¹⁹ Чунки ўша кунларда шундай мусибат бўладики, Худо дунёни яратганидан то ҳозиргача бундай бўлмаган ва қайтиб содир бўлмайди. ²⁰ Агар Раббимиз ўша кунларни қискартирмаганда эди, ҳеч бир жонзод омон қололмас эди. Лекин У танлаган кишилар учунгина ўша кунларни қискартиради.

²¹ Агар ўшанда кимдир сизларга: „Масих мана бу ерда“, ёки: „Мана у ерда“, — деб айтса, ишонманглар. ²² Чунки сохта масихлар ва сохта пайғамбарлар пайдо бўлиб, иложи бўлса, танланганларни ҳам йўлдан оздириш учун ғаройиботлар ва мўъжизалар кўрсатадилар. ²³ Сизлар эса эҳтиёт бўлинглар. Мана, Мен ҳаммасини сизларга олдиндан айтиб қўйдим.

²⁴ Аммо ўша кунларда, ўша мусибатдан кейин қуёш тутилиб, ой хираланади. ²⁵ Юлдузлар осмондан тушиб, самовий кучлар ларзага келади. ²⁶ У вақт Инсон Ўғли булутлар ичида, буюк кудрат ва шон-шуҳрат билан келаётганини кўрадилар. ²⁷ Ўшанда У фаришталарини юбориб, осмоннинг бир бурчидан бошқа бурчигача, ернинг тўрт томонидан Ўзининг танлаган кишиларини тўплаб олади».

Ҳушёр бўлиш ҳақида

²⁸ «Анжир дарахтидан ибрат олинглар: унинг шоҳлари кўкариб барглар чиқараётганда, ёз яқинлашганини биласизлар. ²⁹ Шунга ўхшаб, бу ишларнинг содир бўлаётганини кўрганда билингларки, У яқиндир, бўсағада турибди. ³⁰ Сизларга чинини айттайин: бу насл ўтмасданок, буларнинг ҳаммаси содир бўлади. ³¹ Еру осмон битар, лекин Менинг сўзларим битмас.

---

^а 13:14 ДАХШАТЛИ РАЗОЛАТ: луғатга қаранг.

³² Ўша кун ёки соат ҳақида биргина Отамдан бошқа ҳеч ким билмайди; Ўғил ҳам, осмондаги фаришталар ҳам билмайдилар. ³³ Кўз-қулоқ бўлиб туринглар, хушёр бўлиб ибодат қилинглар; чунки ўша вақт-соат қачон келишини билмайсизлар.

³⁴ Бу худди сафарга жўнаган уй эгасига ўхшайди. У ўз уй-рўзгорини хизматкорларига топшириб, ҳар бирига бирон вазифа бериб, дарвозабонга эса хушёр бўлиб туришни буюриб, жўнаб кетибди. ³⁵ Худди шундай, сизлар ҳам хушёр бўлиб туринглар. Чунки уй Эгаси қачон келишини — кечкурунми, ярим тундами, хўрозлар қичқиргандами, ёки эрталабми — билмайсизлар. ³⁶ Мабодо У ногаҳон келиб, сизларни ғафлат уйкусида кўрмасин!

³⁷ Сизларга нима айтаётган бўлсам, ҳаммага айтганимдир: хушёр бўлиб туринглар!»

14-БОБ

Исони ўлдириш режаси

¹ Яхудийлар хамиртурушсиз нон ейдиган Фисих^а байрамига икки кун қолган эди. Олий руҳонийлар ва уламолар Исони хийла билан тутиб, ўлдириш учун фурсат пойлаб турган эдилар. ² Улар:

— Бу иш фақат байрам кунларида бўлмаслиги керак, яна халқ ғалаён қилмасин, — дейишди.

Исога сунбул мойи қуйган аёл

³ Исо Байтания қишлоғида мохов Симуннинг уйида меҳмон бўлиб ўтирган эди, бир аёл ганчдан ясалган идишда соф, қимматбаҳо сунбул мойи олиб келди. Идишни синдириб, мойни Исонинг бошига қуйди. ⁴ Баъзилар бундан ғазабланиб, бир-бирига:

— Бу мойни бундай исроф этишнинг нима кераги бор эди?

⁵ Мана, бу мойни уч юз кумуш тангадан ҳам кўпроққа сотиб камбағалларга тақсимлаб бериш мумкин эди-ку! — деб аёлни қаттиқ қойишди.

---

^а 14:1 ФИСИХ: яхудийларнинг улуғ байрами; луғатга қаранг.

6 – Кўйинглар уни! – деди Исо. – Нега аёлни хижолатда қолдирыпсизлар? У Мен учун эзгу иш қилди. 7 Камбағаллар ҳар доим сизлар билан бирга бўладилар. Истаган вақтингизда уларга эзгулик қила оласизлар. Лекин Мен доим сизлар билан бирга бўлмайман. 8 Аёл кўлида борини берди. У Менинг танамга хушбўй мой суртиб, ҳозирдан дафнга тайёрлади. 9 Сизларга чинини айттайин: Инжил Хушхабари дунёнинг қайси ерида тарғиб қилинса, бу аёл ҳам эсланиб, унинг қилган иши ёдга олинади.

10 Шунда ўн икки шогирддан бири бўлган Ишқариёт Яхудо чиқиб, Исони тутиб бериш учун олий рухонийларнинг олдига борди. 11 Улар буни эшитиб, севиндилар ва Яхудога пул беришга аҳд қилдилар. У эса Исога хиёнат қилиш учун қулай пайт излай бошлади.

Қутлуғ зиёфат ва Исога хиёнат

12 Яхудийлар ҳамиртурушсиз нон ейдиган Фисих байрамининг биринчи кунда қурбон кўзисини сўйиш керак эди. Бу кунда шогирдлар Исога:

– Фисих байрам таомини қаерда емоқчисан? Биз бориб тайёргарчилик қилайлик, – дейишди. 13 Исо шогирдларидан иккитасини юбораётиб, уларга деди:

– Шаҳарга боринглар, сизларга кўзада сув кўтариб кетаётган одам учрайди; унинг орқасидан боринглар. 14 У қирадиган уйнинг эгасига: «Устозимиз: Шогирдларим билан Фисих байрам таомини ейдиган хона қаерда, деб сўраяпти», деб айтинглар. 15 У киши сизларга шинам, тайёрлаб қўйилган катта болохонани кўрсатади. У ерда биз учун ҳозирлик кўринглар.

16 Шогирдлар жўнашди. Шаҳарга кирганларида, худди Исонинг айтганини топдилар ва Фисих байрам таомини тайёрладилар. 17 Оқшом бўлгач, Исо ўн икки шогирди билан бирга у ерга келди.

18 Улар еб ўтирганларида Исо:

– Сизларга чинини айттайин, Мен билан таом еяётган сизлардан бир киши Мени тутиб беради, – деди. 19 Шогирдлар хафа бўлиб, бирин-кетин:

– Ўша мен эмасми? – деб Ундан сўрай бошладилар. [Ва шогирдлардан бири яна:

– Ўша мен эмасми? – деди.]

²⁰ Исо уларга жавобан деди:

– Ўн икки шогирдимдан бири-да, ким Мен билан бирга косага нон ивитиб еса, ўшадир. ²¹Тўғри, Инсон Ўғлининг тақдири оятда ёзилганидай кетяпти. Лекин Инсон Ўғлини тутиб берадиган ўша одамнинг ҳолига вой! У одамнинг туғилмагани ўзи учун яхшироқ бўлар эди.

²² Улар овқатланаётганда, Исо нонни олди, дуо ўқиб синадирди ва шогирдларига бериб:

– Олинглар, енглар, бу Менинг танамдир, – деди. ²³ Косани ҳам олди ва шукрона дуосини ўқиб уларга узатди. Ҳаммалари ундан ичдилар. ²⁴ Исо уларга деди:

– Бу кўплар учун тўкиладиган, Янги Аҳд^а кучга киритадиган Менинг қонимдир. ²⁵ Сизларга чинини айтайин: Худонинг Шоҳлигида Мен янги шароб ичадиган кунгача узум неъматини бошқа ичмайман.

²⁶ Сўнг улар куйлаб, Зайтун тоғи томон кетдилар.

Бутруснинг Исодан тониши ҳақида каромат

²⁷ Исо шогирдларига деди:

– Бу тунда ҳаммангиз Мендан юз ўгирасизлар. Чунки *Тавротда* шундай ёзилган:

«Мен чўпонни жароҳатлайман,
Кўйлар ўзи тарқаб кетади».

²⁸ Бироқ Мен ўлиб тирилганимдан кейин, сизларни Жалилада кутаман.

²⁹ Бутрус Исога:

– Агар ҳамма Сендан юз ўгирса ҳам, мен ўгирмайман! – деди. ³⁰ Исо унга:

– Сенга ростини айтсам, бугун, шу кечасиёк, хўроз икки марта қичқирмасданок, сен Мендан уч марта тонасан, – деди.

³¹ Лекин Бутрус яна таъкид билан ўзиникини тасдиқлаб:

– Мен Сен билан бирга ўлишим керак бўлса ҳам, Сендан асло тонмайман, – деди. Бошқа ҳамма шогирдлар ҳам шундай дейишди.

---

^а 14:24 ЯНГИ АХД: луғатга қаранг.

Исонинг боғдаги ибодати

³² Сўнгра Гетсемания деган бир жойга келдилар. Исо шогирдларига:

– Мен ибодат қилгунимча, сизлар бу ерда ўтириб туринглар, – деди.

³³ Бутрус, Ёқуб ва Юханнони Ўзи билан бирга олган Исо ваҳимага тушди ва қаттиқ қайғура бошлади. ³⁴ Шогирдларига:

– Менинг жоним ўлим олдидалигини сезиб, жуда қийналмоқда. Шу ерда қолинглар-да, сергак туринглар, – деди.

³⁵ Бир оз нари кетиб ерга йиқилди, агар иложи бўлса, бу соатнинг алами мени четлаб ўтсин, деб ибодат қилди.

³⁶ – Эй азиз Отам^а! – деди. – Сен ҳамма нарсага қодирсан, бу *заққум* косани Менинг ёнимдан ўтказиб юборгин. Лекин Менинг истаганим эмас, Сенинг истаганинг бўлсин.

³⁷ Шогирдлари олдига қайтиб келгач, уларни ухлаб ётган холда кўрди. Бутрусга деди:

– Симун! Ухлаяпсанми? Бир соатгина ҳам уйғоқ ўтира олмадингми? ³⁸ Васвасага тушмаслик учун хушёр бўлиб, ибодат қилиб туринглар. Руҳ тетик, тана эса заифдир.

³⁹ Исо яна бориб, ўша сўзларни айтиб ибодат қилди. ⁴⁰ У қайтиб келиб, шогирдларини яна ухлаб ётган холда кўрди. Уларнинг кўзларини ғафлат босган эди. Унга нима деб жавоб беришларини билмас эдилар.

⁴¹ Учинчи марта бориб келиб, Исо шогирдларига деди:

– Сизлар ҳали ҳам бепарво ухлаб, роҳатланиб ётибсизларми? Бас энди, мана вақт-соати келди, Инсон Ўғли гунохкорлар қўлига тутиб бериляпти. ⁴² Туринглар, кетайлик! Мана, Менга хиёнат қилувчи яқинлашиб қолди.

Исонинг қўлга олиниши

⁴³ Исо ҳали гапириб турганда, ўн икки шогирдидан бири Яҳудо қўққисдан келиб қолди. Унинг ёнида олий руҳонийлар, уламолар ва оқсоқоллар томонидан юборилган, қилич ва таёқ ушлаган оломон бор эди. ⁴⁴ Хоин Яҳудо: «Мен кимни

---

^а 14:36 АЗИЗ ОТАМ: аслида «Абба, Ота» (Абба арабий тилида «севикли Ота» демасдир).

ўпсам, у Ўша Кишидир. Уни ушланглар ва эҳтиёт қилиб олиб кетинглар», – деб улар билан тил бириктирган эди.

⁴⁵ Яхудо келибок, Исога яқинлашди-да:

– Устоз! Устоз! – деб Уни ўпди.

⁴⁶ Шу онда одамлар Исога даст солиб, Уни ушлаб олишди.

⁴⁷ Исонинг ёнида турганлардан бири қиличини кинидан сугурди-да, олий рухоний қаролига бир уриб қулоғини кесиб ташлади.

⁴⁸ Исо уларга деди:

– Сизлар Мени қўлга олиш учун қароқчига қарши чиқкандек қиличу таёқлар билан қуролланиб келибсизлар. ⁴⁹ Мен эса ҳар куни маъбадда сизнинг орангизда эдим, таълим берардим, сизлар-чи, Мени қўлга олмадингизлар. Аммо зотан оятлар бажо келиши лозим.

⁵⁰ Ўшанда ҳамма шогирдлари Исони ташлаб, қочиб кетишди. ⁵¹ Яланғоч танасини чойшабга ўраган бир йигит ҳам Исога эргашиб бораётган эди. Аскарлар уни ушлаб олганда, ⁵² у чойшабни ташлаб, улардан яланғоч ҳолда қочиб қутулди.

Исо яхудийларнинг Олий Кенгаши олдида

⁵³ Исони бош олий рухонийнинг олдида олиб келдилар. Унинг ёнига ҳамма олий рухонийлар, оксоқоллар ва уламо-лар йиғилдилар. ⁵⁴ Бутрус эса Исога узоқдан, то олий рухонийнинг ҳовлиси ичигача эргашиб келганди. Хизматкорлар билан бирга олов ёнида ўтириб, исинди.

⁵⁵ Олий рухонийлар ва Олий Кенгашнинг^a барча аъзоси Исога ўлим жазоси бериш учун Унга қарши гувоҳ излар эдилар, лекин тополмас эдилар. ⁵⁶ Қўп одамлар Унга қарши сохта гувоҳлик бераётган бўлсалар-да, аммо берган гувоҳликлари бир-бирига мос келмас эди. ⁵⁷ Сохта гувоҳлардан баъзилари сўзга чиқиб шундай дер эдилар:

⁵⁸ – У: «Инсон қўли билан қурилган бу маъбадни Мен бузиб ташлайман-у, уч кунда инсон қўлларисиз, бошқа бир маъбадни тиклайман», – деганини эшитган эдик.

⁵⁹ Лекин бу хусусда ҳам гувоҳларнинг берган маълумотлари бир-бирига зид эди.

---

^a 14:55 ОЛИЙ КЕНГАШ: луғатга қаранг.

⁶⁰ Бундан кейин бош олий рухоний ўртага чиқиб Исодан сўради:

– Сен нега ҳеч жавоб қайтармайсан? Уларнинг Сенга қўйган айбларига нима дейсан?

⁶¹ Исо эса индамади, ҳеч жавоб қайтармади. Бош олий рухоний яна Ундан сўради:

– Муборак Худонинг Ўғли – Масих Сенмисан?

⁶² Исо:

– Мен Ўшаман ва сиз Инсон Ўғлини қодир Тангрининг ўнг томонида ўтириб, осмон булутлари билан келаётганини кўрасизлар, – деди.

⁶³ Шундан кейин бош олий рухоний ўз кийимларини йиртиб:

– Бизларга яна гувоҳларнинг нима кераги бор? ⁶⁴ Қуфр кетганини ўзларингиз эшитдингизлар. Бунга нима дейсизлар? – деди.

Ҳаммалари Уни ўлимга лойиқ деб топишди. ⁶⁵ Баъзилар Унга тупура бошлашди. Унинг юз-кўзини боғлаб, муштлаганларича:

– Пайғамбарлигингни кўрсат-чи! – дейишарди. Хизматкорлар ҳам Уни шапалоқлашарди.

Бутруснинг Исодан тониши

⁶⁶ Бутрус пастдаги ҳовлида экан, олий рухонийнинг хизматкор аёлларидан бири келиб қолди. ⁶⁷ Исиниб турган Бутрусни кўриб, унга тикилиб қаради-да:

– Сен ҳам носиралик Исо билан бирга эдинг-ку! – деди.

⁶⁸ Лекин Бутрус инкор этди:

– Сен нима деяпсан ўзи, тушунмаяпман, англамаяпман, – деди-ю, бошқа ёққа, ташқи ҳовлига чиқиб кетди. Шу пайт хўроз кичқирди.

⁶⁹ Хизматкор аёл уни яна учратиб, у ерда турганларга:

– Бу улардан бири-ку! – деб сўзлай бошлади. ⁷⁰ Бутрус яна инкор этди.

Бир оздан кейин у ерда турганлар яна Бутрусга гапира бошлашди:

– Ҳақиқатан сен улардан бирисан, жалилаликсан, [лаҳжанг жуда ўхшайди].

⁷¹ – Сизлар айтаётган бу Одамни мен танимаيمان! – деб Бутрус лаънат ўкиб, қасам ича бошлади.

⁷² Нақ шу пайт хўроз иккинчи марта қичқирди. Исонинг: «Хўроз икки марта қичқирмасданок, сен Мендан уч марта тонасан», — деган сўзи Бутруснинг эсига тушиб, йиғлай бошлади.

15-БОБ

Исо ҳоким Пилатнинг олдида

¹ Тонг отар-отмас, олий руҳонийлар, оксоколлар ва уламо-лар ҳамда Олий Кенгашнинг қолган аъзолари маслаҳатлашиб олишди ва Исони боғлатиб, Пилатга олиб бориб топширишди. ² Пилат Исодан:

— Сен яхудийларнинг Подшосимисан? — деб сўради.

— Ўзинг айтдинг, — деб жавоб берди Исо.

³ Олий руҳонийлар Уни қўп масалада айблаётган эдилар.

⁴ Пилат яна Унга:

— Сен ҳеч нарсага жавоб бермайсанми? Кўряпсан-ку, Сенга қарши айблар жуда қўп! — деди. ⁵ Лекин Исо бошқа ҳеч жавоб бермади. Пилат бунга ҳайрон қолди.

⁶ Ҳар байрамда Пилат халқнинг илтимосига биноан бир маҳбусни озод қилар эди. ⁷ Ўшанда исён вақтида қотиллик қилган Барабба исмли бир киши ўз шериклари билан камокда эди. ⁸ Халқ янгитдан қий-чувлашиб, Пилатдан ҳар доим қилиб келган ишни улар учун адо этишни сўрай бошлади.

⁹⁻¹⁰ Олий руҳонийлар Исони кўролмаганларидан тутиб берганликларини билган Пилат:

— Яхудийларнинг Подшосини олдингизга чиқариб юборишимни истайсизларми? — деб сўради. ¹¹ Олий руҳонийлар эса, бунинг ўрнига яхшиси Бараббани озод қилишини талаб қилин-лар, деб халқни кўзгаб қўйишди. ¹² Пилат яна уларга хитоб қилди:

— Ундай бўлса, сизлар яхудийларнинг Подшоси деб атаган Кишини нима қилишимни истайсизлар?

¹³ — Уни хочга михлаб қўй! — деб қайтадан шовқин-сурон кўтаришди. ¹⁴ Пилат сўради:

— У нима ёмонлик қилибди?

— Уни хочга михлаб қўй! — деб яна кучлироқ бақаришди.

¹⁵ Шундан кейин Пилат халқни мамнун қилай, деб уларнинг олдида Бараббани чиқариб юборди. Исони эса роса савалатгандан сўнг хочга михлаш учун *аскарларга* топширди.

Исони ҳақорат қилиш

¹⁶ Аскарлар Исони ҳукумат саройидаги маҳкама биносига олиб бориб, бутун бўлинмани Унинг бошига тўплашди. ¹⁷ Унга шоҳона тўн кийдиришди ва тиканлардан тож ўриб бошига қўйишди.

¹⁸ – Яшавор, эй яҳудийларнинг Подшоси! – деб Уни қутлай бошлашди. ¹⁹ Қамиш билан Унинг бошига уриб, юзига тупуришди. Унинг олдида тиз чўкиб, таъзим қилишди.

²⁰ Уни шундай масхара қилганларидан кейин, Ундан шоҳона тўнни ечиб олиб, Ўзининг кийимларини кийдиришди ва Уни хочга михлаш учун олиб кетишди.

Исони хочга михлаш

²¹ Искандар ва Руфнинг отаси, киринеялик Симун исмли бир киши даладан келиб ўтиб кетаётган эди. Бу кишини Исонинг хочини кўтариб боришга мажбур қилишди.

²² Ниҳоят Исони «Бошсуяги» маъносини берувчи Гўлгота деган жойга олиб келишди. ²³ Унга мирра^а аралаштирилган шароб беришди, лекин У ичмади. ²⁴ Бундан сўнг Исони хочга михлаб қўйишди. Унинг кийимларини эса ўзаро бўлишиб, ким нима олади, деб қуръа ташлашди.

²⁵ Уни хочга михлаганларида соат тўққиз^б эди. ²⁶ Боши устида «Яҳудийларнинг Подшоҳи» деб Унинг айбини кўрсатадиган ёзув бор эди. ²⁷ Исо билан бирга икки қароқчини ҳам – бирини Унинг ўнг томонига, иккинчисини эса чап томонига хочга михлаб қўйдилар. ²⁸ [Шундай қилиб, «У жиноятчилар қаторида турди», деган оят бажо бўлди.]

²⁹ Ўтиб кетаётганлар бошларини чайкаганча Исони ҳақоратлашарди:

– Хей маъбадни бузиб уч кун ичида тиклайдиган! ³⁰ Ўзингни Ўзинг қутқариб, хочдан тушиб кўр-чи!

³¹ Олий руҳонийлар ва уламолар ҳам уларга қўшилиб, Исони масхаралай кетишди. Улар бир-бирига:

^а 15:23 МИРРА: оғрикни пасайтирадиган хушбўй дори.

^б 15:25 СОАТ ТЎҚҚИЗ: аслида «3-соат»; вақт жадвалига қаранг.

– Бошқаларни кутқарди, Ўзини эса кутқара олмайди! ³² Исроилнинг Подшоси Масих эндиликда хочдан тушсин, токи биз кўриб Унга ишонайлик! – дейишарди.

Исо билан бирга хочга михланганлар ҳам Уни сўқар эдилар.

Исонинг жон бериши

³³ Туш чоғи бутун ерни қоронғилик қоплаб, соат учгача^а давом этди. ³⁴ Соат учда Исо баланд овоз билан:

– Элохи, Элохи, ламо шавактани? – деб фарёд қилди. Бу сўзнинг таржимаси: «Тангрим, Тангрим, нега Мени ташлаб кўйдинг?» – демақдир.

³⁵ У ерда турган баъзилар бунни эшитиб:

– Қаранг, У Илёс пайғамбарни чақиряпти-ку, – дейишди.

³⁶ Шунда биров югуриб бориб, шимгични сиркага ботириб, камишнинг учига илиб кўйди-да, Исога ичирмоқчи бўлди. У:

– Тўхтанглар, кўрайлик-чи, Илёс келиб хочдан туширармикан, – деди.

³⁷ Аммо Исо каттик фарёд қилдию жон берди. ³⁸ Маъбаддаги парда^б юқоридан пастгача йиртилиб, иккига бўлиниб кетди. ³⁹ Исонинг қаршисида турган юзбоши Унинг шундай каттик фарёд қилиб жон берганини кўриб:

– Ҳақиқатан ҳам бу Одам Худонинг Ўғли экан! – деди.

⁴⁰ У ерда узокдан қараб турган аёллар бор эди. Улар орасида мағдалалик Марям, кичик Ёқуб билан Юсуфнинг онаси Марям ҳамда Саломия бор эдилар. ⁴¹ Исо Жалилада эканлигида, улар Унга хизмат қилиб эргашиб келган эдилар. У ерда Исо билан бирга Қуддусга келган бошқа кўп аёллар ҳам бор эди.

Исони дафн қилиш

⁴² Жума куни кеч киришига сал қолган, дам олиш кунига тайёргарлик қилиш вақти тугаётган эди. ⁴³ Шунда Олий Кенгашнинг таниқли аъзоси, Худо Шохлигига кўз тикиб юрган ариматеялик Юсуф журъат этиб, Пилатнинг хузурига борди ва Исонинг жасадини сўради. ⁴⁴ Пилат Унинг дарров ўлганига ҳайрон бўлди. Юзбошини чақириб:

^а 15:33 ТУШ...СОАТ УЧ: аслида «6-соатдан 9-соатгача».

^б 15:38 ПАРДА: луғатга қаранг.

– Унинг ўлганига кўп бўлдимиз? – деб сўради. ⁴⁵ Юзбошидан билиб олгач, жасадни Юсуфга берди.

⁴⁶ Юсуф кафан сотиб олди. Исони хочдан тушириб олиб, кафанга ўради ва қояда ўйилган қабрга қўйди. Кейин қабрнинг оғзига бир тошни юмалатиб келтириб, қўйиб кетди. ⁴⁷ Магдалалик Марям билан Юсуфнинг онаси Марям эса Исонинг қаерга кўмилганини кўрдилар.

16-БОБ

Исонинг тирилиши

¹ Шанба кунги дам олиш вақти тугагач, магдалалик Марям, Ёқубнинг онаси Марям ва Саломия бориб Исога суртиш учун атирлар сотиб олдилар. ² Якшанба куни жуда барвақт туриб, тонг отарда қабрга бордилар. ³ Улар бир-бирига:

– Қабр оғзидаги тошни биз учун ким ағдариб беради? – дейишди.

⁴ Бошларини кўтариб қарашсаки, тош аллақачон ағдарилган экан; у жуда хам катта эди. ⁵ Қабр ичига кириб, ўнг томонда ўтирган оқ кийимли бир йигитни кўрдилару, чўчидилар.

⁶ Йигит уларга:

– Кўркманглар! – деди. – Сизлар хочга михланган носиралик Исони изламоқдасизлар. У тирилди, У бу ерда йўқ. Мана Унинг қўйилган жойи! ⁷ Энди сизлар бориб Унинг шогирдларига, айниқса Бутрусга: «У сизларни Жалилада кутяпти; сизларга айтганидек, Уни ўша ерда кўрасизлар», – деб айтинглар.

⁸ Аёллар қабрдан чиқиб, югуриб қочиб кетдилар. Уларни қалтироқ ва дахшат босган эди. Кўркқанларидан ҳеч кимга бирон нарсга айтмадилар.

Исонинг шогирдларига зоҳир бўлиши

⁹ Якшанба куни эрта сахарда тирилган Исо биринчи бўлиб етти жиндан қутқарган магдалалик Марямга кўринди. ¹⁰ Марям бориб, илгари Исо билан бирга бўлган, энди эса мотам тутиб йиғлаётган кишиларга хабар етказди. ¹¹ Бироқ улар Исонинг тирик эканлигини ва Марям Уни кўрганлигини эшитсалар ҳам, ишонмадилар.

¹² Шундан кейин Исо йўлда бир қишлоқ томон кетаётган иккита шогирдига бошқачароқ қиёфада кўринди. ¹³ Улар эса қайтиб келиб, бошқаларга хабар етказишди, лекин уларга ҳам ишонмадилар.

¹⁴ Ниҳоят, Исо Ўзининг еб-ичиб ўтирган ўн бир шогирдига зоҳир бўлди. Уни тирилган ҳолда кўрган одамларга ишонмай, имонсиз қолганлари, дийдасини котиргани учун уларга таъна қилди.

Исонинг сўнги сўзлари ва осмонга кўтарилиши

¹⁵ Исо шогирдларига деди: «Бутун жаҳон бўйлаб юринглар ва ҳамма тирик жонга Инжил Хушхабарини тарғиб қилинглар. ¹⁶ Ким ишониб, сувда имон келтирса, нажот топади. Ишонмаган эса маҳкум бўлади. ¹⁷ Қуйидаги аломатлар имонлиларга ҳамроҳ бўлади: Менинг номим билан жинларни қувиб чиқарадилар. Янги тилларда сўзлайдилар. ¹⁸ Қўлларига илон олиб кўтарсалар ёки ҳалокатли бирон нарса ичсалар ҳам, уларга зарар етмайди. Беморларга қўлларини қўйганда, улар соғайиб кетадилар».

¹⁹ Раббимиз Исо шогирдларига ушбуларни тайинлаб бўлгач, осмонга кўтарилди ва Худонинг ўнг томонига ўтирди.

²⁰ Шогирдлар эса кетиб, ҳамма ёқда воизлик қилиб юрдилар. Раббимиз уларга қўмақлашар ва пайдо қилган мўъжизалар орқали Ўз каломини тасдиқлар эди.

Омин.